

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 31 augusti justerades.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Sverigedemokraternas partigrupp anmält Anna-Lena Blomkvist som suppleant i socialutskottet.

Talmannen förklarade vald till

suppleant i socialutskottet
Anna-Lena Blomkvist (SD)

§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2023/24:1 för torsdagen den 14 september från finansutskottet och
prot. 2023/24:1 för torsdagen den 14 september från skatteutskottet.

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2023/24:1

Utgiftsområde 1 till konstitutionsutskottet

Utgiftsområde 2 och 25–27 till finansutskottet

Utgiftsområde 3 till skatteutskottet

Utgiftsområde 4 till justitieutskottet

Utgiftsområde 5 och 7 till utrikesutskottet

Utgiftsområde 6 till försvarsutskottet

Utgiftsområde 8 och 10–12 till socialförsäkringsutskottet

Utgiftsområde 9 till socialutskottet

Utgiftsområde 13 och 14 till arbetsmarknadsutskottet

Utgiftsområde 15 och 16 till utbildningsutskottet
Utgiftsområde 17 till kulturutskottet
Utgiftsområde 18 till civilutskottet
Utgiftsområde 19, 21 och 24 till näringsutskottet
Utgiftsområde 20 och 23 till miljö- och jordbruksutskottet
Utgiftsområde 22 till trafikutskottet
Propositionen i övrigt till finansutskottet

2023/24:2 till finansutskottet

EU-dokument
COM(2023) 512 till socialutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 14 november*.

*Svar på
interpellationer*

§ 5 Svar på interpellation 2022/23:391 om regeringens vision för personer med funktionsnedsättning

Anf. 1 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Eva Lindh har frågat socialministern hur regeringens vision för personer med funktionsnedsättning ser ut för denna mandatperiod.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga i samhället utan att utsättas för diskriminering. Att integrera funktionsrättsperspektivet i fler politik- och samhällsområden är fortsatt i fokus för regeringen.

Regeringens funktionshinderspolitik tar sin utgångspunkt i Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter, bland annat FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, och är en del i arbetet för ett mer jämlikt samhälle där människors olika bakgrund eller förutsättningar inte ska avgöra möjligheten till delaktighet i samhället.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

För att nå det nationella målet ska genomförandet av funktionshinderspolitiken inriktas mot

- principen om universell utformning
- befintliga brister i tillgängligheten
- individuella stöd och lösningar för individens självständighet
- att förebygga och motverka diskriminering.

Syftet är att dessa områden tillsammans ska bidra till ett tillgängligt och jämlikt samhälle för alla människor oavsett funktionsförmåga. Ansvariga

aktörer ges på detta sätt vägledning i sin verksamhet för att nå det nationella målet inom funktionshinderspolitiken.

Individuella stöd och lösningar är ett prioriterat område för regeringens funktionshinderspolitik och utgör komplement till den generella tillgängligheten i samhället. Regeringens bedömning är att de individuella stöd som ges till personer med funktionsnedsättning i form av insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, och socialtjänstlagen bidrar till att nå måluppfyllelsen för funktionshinderspolitiken.

När det gäller insatsen personlig assistans inom LSS presenterade Huvudmannaskapsutredningen i mars 2023 förslag om ett statligt helhetsansvar i sitt betänkande *Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans – ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet* (SOU 2023:9). Betänkandet har remissbehandlats och bereds vidare inom Regeringskansliet. Målsättningen är enligt Tidöavtalet ett statligt helhetsansvar för personlig assistans inom ramen för LSS.

Regeringen beslutade 2021 Strategin för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under perioden 2021–2031. Strategin innebär att uppföljningen av funktionshinderspolitiken ska genomföras av 29 strategiska myndigheter och att Myndigheten för delaktighet, MFD, ska ge dessa myndigheter stöd i uppföljningsarbetet. Syftet med strategin är att följa upp funktionshinderspolitiken utifrån det nationella målet. Därmed får vi bland annat ett underlag för hur funktionshinderspolitiken ska förbättras. Bedömningen är att en ny nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken som grundar sig på bland annat resultat från uppföljningen bör kunna beslutas vid strategiperiodens mitt, det vill säga 2026.

Den svenska samhällsmodellen bygger i hög grad på att kommuner och regioner ansvarar för välfärd och för tillgänglighet och delaktighet i lokalsamhället. Kommunernas och regionernas sätt att ta sig an arbetet med genomförandet av funktionshinderspolitiken är alltså avgörande för om det nationella målet ska uppnås. MFD och länsstyrelserna har därför fått ett uppdrag av regeringen att stödja kommuner och regioner att genomföra sina funktionshinderspolitiska planer och strategier.

Strategin betonar den sektorsvisa styrningen av myndigheterna som utgör grund för funktionshinderspolitikens genomförande och som utgår från den så kallade ansvars- och finansieringsprincipen. Principen innebär i huvudsak att varje sektor i samhället har ansvar för att funktionshinderspolitiken genomförs.

Det är hela samhällets ansvar att se till att människor inte exkluderas och att alla människors kompetenser tas till vara.

Anf. 2 EVA LINDH (S):

Herr talman! Personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga i alla delar av livet. Det är något de flesta kan skriva under på. Regeringen konstaterar i sin budgetproposition att levnadsförhållandena för personer med funktionsnedsättning fortsatt är sämre än för övriga befolkningen.

När man ser politiken gällande personer med funktionsnedsättning är det viktigt, precis som ministern också har framhållit, att det inte är enskilda politikområden det handlar om, utan det handlar om en bredd av investeringar och satsningar som behövs för att nå målet att man ska kunna vara fullt delaktig i alla delar av livet. Det är också därför som vi har ställt

Prot. 2023/24:8
21 september

Svar på
interpellationer

den här frågan, så bred som den faktiskt är. Vi vill veta hur regeringen ser på och vilka visioner som finns för politiken för personer med funktionsnedsättning.

Låt mig också ge en bakgrund till varför vi är oroade och varför många har vänt sig till mig och sagt att de undrar vad det blev av de vackra orden. Folk trodde att det skulle bli en hel del fler satsningar och att det skulle satsas mer. Det var ju detta som sas om politiken för människor med funktionsnedsättningar.

Låt mig ta upp några saker. Den SD-styrda regeringens politik kommer att innebära att människor med funktionsnedsättning kommer att fortsätta att vara beroende av anhöriga eller tvingas söka ekonomiskt bistånd från socialtjänsten.

Man lade ned utredningen om att höja och förstärka sjuk- och aktivitetsersättningen. Dessutom förstärker man nu glappet i och med att man sänker jobbskatteavdraget för alla, även pensionärer, utom för den här gruppen. Den så kallade funkisskatten ökar alltså. Allt detta innebär att man får sämre ekonomiska förutsättningar. Vår uppfattning är att man inte blir friskare för att man blir fattigare.

När det gäller LSS var det många som hade synpunkter. Det finns förbättringsområden när det gäller LSS-lagstiftningen. Nu har jag i alla fall inte hört något mer än det som ministern nämner här, men vi behöver förtydliga lagstiftningen så att vi verkligen ser att den kan vara den frihetsreform som det är meningen att den ska vara.

Stödet till studieförbunden minskar med en tredjedel. Också resurserna till folkhögskolorna minskar. Vi tror oss veta – med säkerhet, faktiskt – att det kommer att drabba denna grupp. Många får utbildning från studieförbunden och från folkhögskolorna för att kunna gå vidare ut i arbete och försörjning.

Sedan gäller det skolan. Barn med funktionsnedsättning far ofta illa i skolan. Det vet vi tyvärr. När skolan inte möter behoven hos de elever som har funktionsnedsättning påverkas naturligtvis den psykiska hälsan men också skolresultaten.

Ungefär 15 procent av eleverna går ut grundskolan utan behörighet till gymnasiet. Många av dem är personer med funktionsnedsättning. Då behöver skolan mer resurser, inte mindre. Det vi ser är att det kommer att bli otillräckliga resurser till välfärden i sin helhet framöver.

Jag kommer med fler exempel. Men nu tackar jag för svaret, ministern, och för att vi faktiskt kan ha denna debatt och få bli lite klarare över vad visionen för personer med funktionsnedsättning är framåt.

Anf. 3 JIM SVENSK LARM (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka ledamoten Eva Lindh, som ställer denna viktiga interpellation. Interpellationen har en bred fråga som verkligen förtjänar att diskuteras: Hur ser regeringens vision för personer med funktionsnedsättning ut denna mandatperiod?

Att alla ska känna sig delaktiga i samhället är viktigt. Men vad menas med att vara delaktig i samhället? Det är något som skiljer sig beroende på vem som svarar. Därför behöver möjligheterna att vara delaktig på sina villkor vara stora. Oavsett om det handlar om deltagande på arbetsmarknaden, på fritiden, i demokratin eller vad det än må vara behöver möjlig-

heterna finnas där. Det är också därför som denna breda fråga är viktig att diskutera.

Men vad har då regeringen för visioner för personer med funktionsnedsättning? Utifrån svaret från statsrådet gör jag analysen att deras vision inte är riktigt heltäckande och att frågan inte riktigt har diskuterats på bredden i Regeringskansliet. Det är en bred fråga. Jag hade hoppats att man också skulle göra beredningen brett. Jag hade hoppats att statsrådets svar skulle innehålla lite mer om hur vi ska få denna grupp i arbete, exempelvis att Arbetsförmedlingen ska arbeta mer anpassat efter individens behov eller att sociala företag har en viktig roll när det gäller att få denna grupp i arbete. Till och med en mening om att alla som kan bidra ska bidra hade gjort mig glad, men något sådant hörde jag inte i statsrådets svar.

Herr talman! För oss socialdemokrater är det en självklarhet att alla som kan jobba ska jobba, men på vägen dit krävs det stöd utifrån individens förutsättningar och behov.

Jag har under det år jag har tjänstgjort i riksdagen träffat många funktionsrättsorganisationer som lyfter problematiken för deras medlemmar. Jag har arrangerat seminarier här i riksdagen med goda exempel på hur man arbetar i andra delar av landet än där jag bor för att få personer i arbete. Flera gånger har jag hört att det finns personer som vill delta i arbetslivet men som inte får möjligheten. Att få finnas i ett socialt sammanhang och bidra i samhället är något som många önskar. Det gäller oavsett om det är en timme per dag eller om det är åtta timmar per dag. Det handlar om 100 procent av personens förmåga. Men då behövs det ett mer individanpassat stöd, och det behövs resurser till kommuner, regioner och myndigheter för att stödet ska kunna anpassas.

En sak som statsrådet berörde var diskrimineringen av personer med funktionsnedsättning, och det är ett oerhört viktigt område. I Diskrimineringsombudsmannens rapport för de senaste åren ser vi att just diskriminering av personer med funktionsnedsättning har skjutit i höjden. Den sticker ut. Antalet anmälningar har ökat, och det är en fortsatt stigande trend. Det är djupt oroande. Trenden behöver brytas, och något behöver göras nu.

Herr talman! Kanske valde statsrådet att inte prata om regeringens vision för denna grupp när det kommer till arbetsmarknadspolitiken för att tiden inte riktigt räckte till. Statsrådet använde i princip hela sin talartid i det första inlägget. Jag hoppas att det kan komma något i inlägg två som berör detta. Hur ska vi få denna grupp i arbete?

Kan statsrådet redogöra lite för regeringens visioner när det gäller att få personer med funktionsnedsättning i arbete? Jag förväntar mig inte jättemycket på detaljnivå i och med att detta ligger under ett annat statsråd, men jag hoppas att det finns något som kan nämnas om visionerna för dessa personer.

Anf. 4 JESSICA RODÉN (S):

Herr talman! Personer med funktionsnedsättning har rätt att leva självständigt och att delta i samhällslivet på samma villkor som vi andra. Individuella insatser till personer med funktionsnedsättning ska vara av god kvalitet och kompensera för de svårigheter och hinder som funktionsnedsättningen medför.

Undan för undan breder det kontantlösa samhället ut sig. Samtidigt skjuts de personer som inte klarar det kontantlösa samhället undan. Männi-

Prot. 2023/24:8
21 september

Svar på
interpellationer

skor som inte har möjligheter eller förutsättningar att självständigt hantera digitala betalningar eller kontokort blir marginaliserade.

Tänk dig att inte kunna åka buss, gå på en offentlig toalett, köpa en kopp kaffe eller kanske köpa din livsnödvändiga medicin på apoteket! De som behöver samhället allra mest stängs ute från det.

E-legitimation och bank-id är i dag självklarheter för de flesta människor. Dessa digitala tjänster har blivit en förutsättning för att man ska kunna hantera sina vardagliga ekonomiska ärenden. Men för individer med funktionsnedsättning är det digitaliserade samhället många gånger väldigt svårtillgängligt.

Sjukvård, myndigheter och banker har flyttat över allt fler funktioner till att hanteras digitalt. För den som kanske har god man som ansvarar för personens juridiska och ekonomiska angelägenheter blir situationen ännu mer komplicerad. Banker utfärdar inte bank-id till personer som inte kan underteckna själva. En god man får heller inte använda sin huvudmans e-legitimation, och kontokort kan inte användas om individen själv inte kan slå sin kod.

Herr talman! Digitala tjänster behöver utformas så att alla kan använda dem, men samtidigt behöver det finnas möjligheter att använda kontanter. Det kan inte vara meningen att personer med funktionsnedsättningar ska få det svårare att delta i samhällslivet samtidigt som majoriteten av befolkningen kan dra nytta av digitaliseringens många fördelar. Därför undrar jag, herr talman: Vilka åtgärder kommer regeringen att vidta för att säkerställa att individer med funktionsnedsättning inte diskrimineras i det kontantlösa samhället?

Anf. 5 KARIN SUNDIN (S):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att det är positivt att statsrådet Camilla Waltersson Grönvall är tydlig med att regeringens funktionshinderspolitik är en del i arbetet för ett jämlikt samhälle där människors olika bakgrunder eller förutsättningar inte ska avgöra möjligheten till delaktighet i samhället.

Jämlikhet är en glödande vision om ett samhälle där alla har lika värde och ska behandlas likvärdigt, med respekt och med möjlighet till integritet. Jämlikhet är också en viktig utgångspunkt för välfärdspolitiken.

Samhällets välfärd vilar, precis som ledamoten Jim Svensk Larm nyss anförde, på att alla som kan arbeta också arbetar. Det finns mycket kvar att göra för att fler personer med funktionsnedsättning ska få tillträde till arbetsmarknaden och rätt förutsättningar att arbeta på toppen av sin förmåga.

Men vi måste också prata om dem som faktiskt inte kan arbeta. Hur jämlikt är egentligen vårt samhälle för de människor som omfattas av funktionshinderspolitiken? Det finns människor med så stora funktionsnedsättningar att det är omöjligt för dem att arbeta. Det är de människor som Försäkringskassan bedömer inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande.

En viktig aspekt som lyftes fram i interpellationen av Eva Lindh är att det ska finnas en rimlig sjuk- och aktivitetsersättning för de personer som inte kan arbeta. Sjuk- och aktivitetsersättningen är inte rimlig i dag. Personer som lever på den ersättningen lever i dag i hög utsträckning i fattig-

dom, eftersom ersättningsnivåerna ligger långt under alla lönenivåer. Dessa klyftor har ökat under decennierna.

En 30-åring som har en funktionsnedsättning som innebär att han eller hon aldrig har arbetat får i dag en sjukersättning på 12 163 kronor i månaden före skatt. Det är ungefär en tolfedel av ett statsrådsarvode och en sjättedel av ett riksdagsledamotsarvode. 12 163 kronor i månaden före skatt innebär att det är många personer med funktionsnedsättning som är äldre än 30 år som är ekonomiskt beroende av sina föräldrar. De har aldrig råd att köpa något annat än det absolut billigaste och mest nödvändiga. Man kanske lämnar Svenska kyrkan och andra föreningar eller kanske aldrig kan gå med i en förening och delta i en gemenskap eftersom man inte har råd att vara medlem. Det är inte rimligt. Vi måste förstås ha en sjukersättning som det går att lita på och leva av.

För att komma till rätta med det växande gapet mellan lönenivåerna och nivåerna i sjuk- och aktivitetsersättningen tillsatte den dåvarande socialdemokratiska regeringen en utredning om en mer ändamålsenligt beräknad sjuk- och aktivitetsersättning som skulle se om eller hur man skulle kunna knyta ersättningen till löneutvecklingen. Målet var att stärka ekonomin för personer som på grund av funktionsnedsättning inte kan ha ett lönearbete. Men bland det första Moderaterna och Kristdemokraterna gjorde när de klev in på Socialdepartementet var att skrota den utredningen. Vi är många som undrar varför. Hur i all världen är det förenligt med de vackra orden om ett jämlikt samhälle?

Därför, herr talman, vill jag ta tillfället i akt och fråga statsrådet om vad hon anser är en rimlig sjuk- och aktivitetsersättning till dem som på grund av funktionsnedsättning inte kan lönearbeta.
(Applåder)

Anf. 6 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Jag tackar för dessa inlägg. Jag är väldigt glad över att det finns ett sådant glödande engagemang för en glödande vision, tror jag var ordet, när det handlar om att kunna ha en jämlikhet och jämställdhet i funktionshinderspolitiken. Jag är glad att se att det är just fyra socialdemokratiska ledamöter som har det här engagemanget, och låt mig säga: Jag tvivlar inte på att det engagemanget är äkta.

Jag har funnits här i riksdagen sedan 2010. Jag konstaterade att under de senaste åtta åren har jag mött funktisorganisation på funktisorganisation som har beskrivit vilken oro dessa två senaste mandatperioder har inneburit när det gäller hur dessa utsatta grupper har blivit behandlade. Tro mig – jag har mött många som har varit offer för de senaste två mandatperiodernas hantering av människor med funktionsnedsättning.

Med det sagt måste vi titta framåt. Vi ska göra allt vi kan för att dessa människor ska få en mycket mer stabil, förutsägbar och trygg situation. Det handlar om att vara delaktig. Det handlar om att få möjlighet att gå i skolan. Det handlar om att få ett arbete. Jag kan till fullo instämma i alla de delar som nämns här. Det är också därför jag har en kontinuerlig dialog med alla våra funktisorganisationer. Jag möter dem på regelbunden basis, och jag deltar också i de olika forum som de bjuder in mig till. Då lyfter man de här delarna.

Jag vill börja med att säga stort tack till Sveriges Dövas Riksförbund, Hörselskadades Riksförbund och Förbundet Sveriges Dövblinda, som vi

just nu har en dialog med om den senaste tolktjänstutredningen. Vi har haft två utredningar som av olika skäl inte har lett till något resultat. I september 2022, bara några veckor innan vi tillträdde, mottog vi sammanställningen av de olika remissvaren från 2020 års tolktjänstutredning. Den håller vi just nu på att bereda inom Regeringskansliet, och det första förslaget finns också i budgeten.

Det handlar om en väg in, och jag har i nära dialog med de nämnda organisationerna framfört att det är ett viktigt första steg i Tolktjänstutredningen. Man ska alltså inte behöva ha kontakt med så många olika instanser, utan man ska kunna ha en väg in. Med de 41 miljoner som läggs i budgeten överför vi detta ansvar till våra regioner.

Det här är en viktig del, och jag ska säga att jag berörs väldigt starkt inte minst av de unga som jag möter och som vill in på arbetsmarknaden och arbeta. Därför blir jag extra glad när ledamoten just lyfter att alla som vill och kan arbeta också ska få göra det.

Detta är alltså en viktig del, och jag vill också säga att jag och arbetsmarknadsminister Johan Pehrson för en intensiv dialog med dessa organisationer om hur vi bland annat ska kunna få Arbetsförmedlingen att bli en ännu viktigare aktör i det arbetet.

Tiden går så fort. Jag inser att jag kommer att få återkomma med fler svar i nästa inlägg.

Anf. 7 EVA LINDH (S):

Herr talman! Vi är fler som har så mycket som vi vill säga att tiden rinner ut.

När den dåvarande oppositionen, som nu sitter i regeringen, var ute i denna fråga tror jag att man sa mycket vackert som en hel del av människorna i funktionsrättsorganisationerna faktiskt trodde på. Jag tänker att det förklarar en del av den besvikelse många känner. Vi behöver inte slå varandra i huvudet. Jag vet att många kände sig oroade även förut, men man hade förväntat sig så mycket mer.

Det är absolut jättebra med tolktjänsten, men när jag själv satt här och lyssnade på regeringsförklaringen – som var ganska lång – fanns det en enda sak i den som berör människor med funktionsnedsättning, och det var tolktjänst. Många är glada, men man hade högre förväntningar, kanske också för att det var många vackra ord före valet. Nu är ni i en position där ni säger att ni har möjlighet att genomföra saker eftersom ni har majoritet i riksdagen, statsrådet, och då måste ju dessa ord infrias.

Var finns dessa saker? När man punkt för punkt granskar vad regeringen genomför för politik på området är det ju inga förbättringar för personer med funktionsnedsättningar, utan det är försämringar. Det har vi påvisat när det handlar om ekonomi, förutsättningar i skolan, utbildning och möjligheter till arbete. Det är naturligtvis väldigt sorgligt och ledsamt för de människor som drabbas, för vi vet ju att det finns jättemånga som verkligen vill bidra till samhället.

När jag jobbade mötte jag otroligt många som sa att de bara ville få möjligheten att komma ut i arbetslivet. Jag vet att det är en stor sorg för dessa människor. Samhället tjänar inte på det heller. Det här är ju människor som kan vara med och bidra i samhället – en massa kompetens som vi skulle behöva få med oss.

På punkt efter punkt är det alltså försämringar, och det är därför som vi vill ha den här övergripande debatten.

En annan fråga som jag inte hann nämna tidigare handlar om rätten till bostad. Människor vill flytta och få en egen bostad. Det handlar inte bara om att bygga gruppboendestäder eller serviceboenden, utan det handlar också om att människor ska få en egen lägenhet för att kunna flytta hemifrån och skapa sig ett självständigt liv. Nu ser vi att bostadsbyggandet tvärnitar. Vi vet också av erfarenhet att de som hamnar längst bak i kön när det handlar till exempel om bostäder, men också mycket annat, är personer som har svårigheter och som kanske inte heller har en stark ekonomi.

Vidare har vi frågan om vård och hälsa. Många tillbringar mycket tid inom sjukvården och behöver mycket stöd. Nu blir det också otillräckliga resurser. Hur ska det förstärkas?

Sedan vill jag nämna en sak som bekymrar mig och som är något som vi har sett under en längre tid, nämligen kompetensförsörjningen. Det är inte bara fråga om utbildning för att få arbete, som Jim Svensk Larm lyfte upp, utan det handlar om att utbilda människor som kan jobba med stöd. Om inte de finns blir otryggheten stor för många av de personer som vi pratar om nu, och det är högst oroande.

(Applåder)

Anf. 8 JIM SVENSK LARM (S):

Herr talman! Jag blev glad över statsrådets beskrivning av dialogen mellan funktionsrättsorganisationerna och Arbetsmarknadsdepartementet. Den är oerhört viktig. Oavsett hur det har varit tidigare fortsätter organisationerna att uttrycka oro över bristen på innehåll i regeringsförklaringen, som vi kunde höra nyss, och att man i budgeten inte riktigt har visat att man har koll på helheten. Statsrådet nämnde Tolktjänstutredningen. Jag tror att den kommer att hjälpa många, men det behövs ännu mer.

När man tittar på regeringens lista över propositioner ser man att det inte finns så mycket annat. För Arbetsmarknadsdepartementet är den tom. Det finns inte en enda proposition. Nu är det inte det enda departementet som arbetar för att få personer med funktionsnedsättning i arbete, men mer måste göras från flera olika ställen.

Regeringen säger ibland att man ska göra om saker från grunden, men det ser tydligen ut att bara handla om att införa en orättvis funkisskatt. I grunden ska personer som inte kan arbeta straffas. Men jag vill ändå skicka med några punkter med statsrådet till Regeringskansliet i fråga om hur vi anser att fler med funktionsnedsättning skulle kunna komma i arbete.

Det ska göras individuella insatser med utgångspunkt i behoven. Tiden för att få fram rätt kodning i Arbetsförmedlingens system måste kortas ned så att man kan få rätt insats. Myndigheter, kommuner, regioner och sociala företag måste hjälpas åt så att alla får möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden.

Jag vill ta till vara det som statsrådet har sagt om att titta framåt för att ge stabila förutsättningar. Det låter bra.

(Applåder)

Anf. 9 JESSICA RODÉN (S):

Herr talman! Abstrakta betalningar blir ett oöverstigligt problem för dem som inte kan hantera det som är abstrakt utan som behöver det konkreta, som behöver kontanterna. Människor som inte kan hantera det kontantlösa samhället skjuts undan, och människor som är i behov av ökad självständighet får i stället ännu sämre möjlighet till självständighet. Ja, de redan osynliga blir än mer osynliga.

Utredningen som hade i uppdrag att se över betalningsmarknaden och ta ställning till hur den bör se ut i framtiden konstaterar att staten i första hand ska hjälpa fler att komma in på den digitala betalningsmarknaden. Avvecklingen av kontanter har gått långt, men om kontanter ska kunna användas vid till exempel en kris måste vi även kunna använda dem i ett normalläge.

Medan det kontantlösa samhället kan erbjuda många fördelar måste vi vara medvetna om de utmaningar och hinder som det kan skapa för personer med funktionsnedsättningar. Därför krävs det ett aktivt arbete för att alla ska ha förutsättningar att vara fullt delaktiga i vårt samhälle.

(Applåder)

Anf. 10 KARIN SUNDIN (S):

Herr talman! Statsrådet hann inte fram till något svar om samhällets fattigaste med funktionsnedsättningar. Låt mig då utveckla detta något.

Just nu, inför 2023 och 2024, höjs sjuk- och aktivitetsersättningen med ganska så många procent, eftersom ersättningarna räknas upp utifrån prisbasbeloppet och därmed följer med inflationsutvecklingen. Det är en hyfsad utveckling *just nu* för dem som uppbär sjuk- och aktivitetsersättning.

Men ett par år av högre uppräknings innebär inte på något sätt att man kommer i kapp det stora gap som de senaste decenniernas utveckling har inneburit. Det har inte varit bra under de många åren då inflationen har varit låg och reallöneökningarna har varit goda. Då halkade sjuk- och aktivitetsersättningen efter. Vi hörde finansminister Elisabeth Svantesson stå i talarstolen i går och prata om att inflationsbekämpningen är regeringens övergripande mål. När regeringen – om regeringen – får stopp på inflationsbrasan kommer sannolikt klyftan mellan lönerna och sjukersättningen att börja växa igen.

Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna är partier som alla har sagt sig vilja utveckla funktionshinderspolitiken. Men det som nu sker är en avveckling och nedmontering. I stället för att förbättra förutsättningarna för personer med funktionsnedsättning väljer man att permanenta den fattigdom som många av dessa personer lever i. Det är ovärdigt och omänskligt för ett välfärdssamhälle. Det är inte värdigt att de som bäst behöver samhällets stöd ska leva i fattigdom ett helt liv. Sverige kan bättre än så.

Herr talman! Därför anser jag att regeringen omedelbart bör öppna utredningen igen om hur sjuk- och aktivitetsersättningen kan knytas till löneutvecklingen så att man kan få en hyfsad utveckling också i ekonomiskt hänseende genom livet.

(Applåder)

Herr talman! Jag tackar för flera engagerade inlägg. De gör att jag önskar att kammarens regler för interpellationer var annorlunda så att jag skulle få lika mycket tid för varje enskild fråga.

Precis som har sagts här lades i går budgeten fram mot bakgrund av en oerhört svår ekonomisk situation. Inflationen är vår stora fiende, och om vi inte får bukt med den kommer vi inte heller att ha pengar till framtidens välfärd.

I den här miljön läggs ändå en budget fram som har som prioritet att förutom att bekämpa inflationen också stötta hushållen och värna välfärden. 16 miljarder kronor läggs till kommuner och regioner, vilket är – låt mig göra en jämförelse – i paritet med de satsningar som gjordes under pandemiåren. Vi gör det som både socialdemokratiska och moderata kommunalråd och regionråd har efterfrågat, nämligen lägger fram förslag på större generella statsbidrag så att man också kan göra de bedömningar som behöver göras utifrån lokala och regionala förutsättningar.

Jag vill särskilt rikta mig till Jessica Rodén, som jag tycker tar upp viktiga frågor om digitalisering. Jag är ansvarigt statsråd för dessa frågor, men alla statsråd i en regering är ansvariga för frågor om funktionshinder utifrån sitt eget kompetensområde. Det innebär att Johan Pehrson är ansvarig när det gäller arbetsmarknad, Lotta Edholm är ansvarig när det gäller skolfrågor och Erik Slottner är ansvarig när det gäller digitalisering.

Alla olika statsråd som är kopplade till frågorna möter nu i tur och ordning funktisdelegationen, där frågan är uppe på agendan. Jag vet också att Erik Slottner har fokus på delegationen och att detta finns med bland frågorna i den nationella strategi som arbetas fram.

Regeringen ser dessa frågor, och det är viktigt att de är inkluderade. Man ska använda sig av digitaliseringens möjligheter – de finns också! – och samtidigt se de svårigheter som måste hanteras för att få en ökad inkludering.

Jag tänker också på de delar som våra myndigheter ansvarar för. Regeringen har lagt ut ett antal uppdrag. Myndigheten för delaktighet har tillsammans med länsstyrelsen ett ansvar för att säkerställa att rätt stöd ges till kommunerna och regionerna. Socialstyrelsen har fått ett viktigt uppdrag att stötta de anhöriga som kämpar svårt med många situationer. SCB har ett uppdrag att ta fram statistik så att vi ska veta hur det ser ut i högre utsträckning än vi gör i dag.

Alla de olika insatser som vi just nu gör – Försäkringskassan får jag absolut inte glömma, för de har naturligtvis ett oerhört viktigt uppdrag att följa upp de här reformerna – gör vi för att vi ska kunna veta vad vi ska göra för att gå vidare.

I detta har vi nu den huvudmannaskapsutredning som vi drev väldigt starkt i opposition och som jag mottog i mars. Den tar mycket av fokus just nu, för det är en stor reform som syftar till att människor inte ska fortsätta falla mellan stolarna på det vis som har varit verklighet.

Vi är väldigt glada över att Socialdemokraterna som sista parti i den här riksdagen uttalar att man är positiv. Det ger en möjlighet att ha en bred reform som vi går fram med när det handlar om att bygga ett statligt huvudmannaskap, en reform som är väldigt efterfrågad.

Anf. 12 EVA LINDH (S):

Herr talman! Först vill jag framföra några tack.

Tack för glöden och engagemanget! Det gläder mig, och jag känner det också. Det är en fråga som vi är många som verkligen är engagerade i. Det tackar jag för.

Jag tackar också statsrådet för att hon försöker svara på alla frågor så att det inte blir ”det här är inte mitt ansvarsområde; det här är inte mitt ansvarsområde”. Det oroade vi oss lite för därför att vi tänker, som jag inledde med och som statsrådet var inne på, att vi inte kan se frågor som gäller personer med funktionsnedsättning som enskilda sektorer. Vi måste se det som en helhet därför att det är så många olika politikområden som berör den vardag som man lever i.

Sedan ska jag ta upp några saker som jag inte håller med om.

Politik är ju att vilja, men det är också att göra och genomföra den politik man vill. Då handlar det ofta om prioriteringar. Jag tänker att den här budgeten – vi kommer ju att återkomma med vårt eget budgetalternativ – behöver prioritera. Samtidigt som man hanterar inflationen kan man göra satsningar. De måste vikas åt människor som behöver samhällets stöd, och personer med funktionsnedsättning är en grupp som behöver stöd för att kunna få ett mer självständigt liv och ett bättre liv med högre kvalitet.

Det handlar alltså om mycket, men ytterst handlar det faktiskt om mänskliga rättigheter. Vi får alltså återkomma. Jag hoppas att vi får se förbättringar på området framöver, men jag tackar för debatten.

(Applåder)

Anf. 13 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Tack så mycket, ledamöterna – Eva Lindh för att du initierade den här interpellationsdebatten och övriga för att ni deltar i den utifrån olika aspekter!

Det är svårt att täcka alla områden på det begränsade antal minuter vi har till vårt förfogande. Jag är väl medveten om att det kan finnas frågor som jag inte till fullo besvarat.

Det finns ju fler statsråd som är involverade i detta, och jag är säker på att det kommer att leda till fler interpellationer inom fler områden. Jag vill säga att jag ser fram emot den diskussionen därför att det för vår regering är en oerhört viktig fråga att alla människor känner sig inkluderade och har förutsättningar att vara inkluderade, att man kan använda sina demokratiska rättigheter och att samhällets utveckling hela tiden tar hänsyn till att människor har olika förutsättningar. De kan se väldigt olika ut.

Med det sagt ser jag interpellationen inte bara som en interpellation utan också som en dialog om hur vi kan bygga de här viktiga delarna framåt. Det är naturligtvis viktigt att integrera funktionsrättsperspektivet i fler politik- och samhällsområden. Det är också vad regeringen bygger på och vad jag som ansvarigt statsråd bygger på att vi gör. Ansvar är tydligt hos de respektive statsråden att man på respektive politikområde också bygger för att människor ska kunna ha den självklara delaktighet i vårt samhälle som vi alla önskar och ska genomföra.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 14 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! Jim Svensk Larm har frågat mig hur jag ser på de problem som arbetslivskriminaliteten för med sig och vilka åtgärder jag och regeringen vidtar för att komma åt arbetslivskriminaliteten.

Jag vill börja med att tacka Jim Svensk Larm för hans engagemang i frågan. Jag kan samtidigt konstatera att arbetslivskriminalitet har varit föremål för flera interpellationsdebatter sedan jag tillträdde som minister. Med det sagt välkomnar jag att vi även i dag debatterar arbetslivskriminaliteten här i kammaren.

Regeringen har presenterat sitt budgetförslag för 2024, och där framgår bland annat en betoning på fortsatt myndighetssamverkan men också på samverkan med arbetsmarknadens parter i arbetet mot arbetslivskriminaliteten.

Jim Svensk Larm saknade frågan om arbetslivskriminalitet i statsministerns regeringsförklaring. För en regering med höga ambitioner på många politikområden blir det mycket som ska rymmas i regeringsförklaringen. Allt som är viktigt för regeringen kan därför inte rymmas i ett sådant dokument. Men jag tror inte att någon har missat att en av de mest prioriterade frågorna för regeringen är att bekämpa kriminaliteten i samhället, vilket också tydligt framgår av regeringsförklaringen. Denna kamp mot kriminaliteten omfattar självklart också arbetslivskriminaliteten.

Vi vet att arbetslivskriminaliteten har stor omfattning och leder till många negativa konsekvenser. Inte bara snedvrids konkurrensen så att seriösa företagare konkurreras ut av oseriösa företag; arbetslivskriminalitet är också en inkomstkälla för den grova organiserade brottsligheten. Dessutom utnyttjas arbetskraft på olika utstuderade sätt så att otryggheten i arbetslivet ökar. Det är därför viktigt att bekämpa brott, fusk och missbruk kopplat till arbetsmarknaden.

Vi kommer att fortsätta utveckla arbetet med bland annat de myndighetsgemensamma kontrollerna. Men redan nu står det klart att de gemensamma inspektionerna ger ett mervärde jämfört med om myndigheterna enbart skulle driva arbetet mot arbetslivskriminalitet inom den egna linjeorganisationen.

Jag kan alltså försäkra Jim Svensk Larm om att arbetslivskriminalitet är en fråga som tas på stort allvar av regeringen. Regeringen arbetar gemensamt och på bred front för att få till det skifte som verkligen behövs för att vi ska kunna vända utvecklingen när det gäller kriminaliteten som vi ser på alltför många områden, inte minst på arbetsmarknaden.

Anf. 15 JIM SVENSK LARM (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret på interpellationen!

Svensk arbetsmarknad har blivit en plats där organiserad brottslighet tjänar stora pengar genom att systematiskt utnyttja arbetare. Personer utnyttjas på många olika sätt och har ingen möjlighet att säga ifrån.

Deras berättelser berör oss alla. Anställda blir inlåsta i källaren på kvällen för att de inte ska lyckas fly inför nästa arbetsdag. Personer blir lurade hit till Sverige för att få en viss lön men tvingas ta ut halva lönen i kontanter för att betala tillbaka till arbetsgivaren. Det är bara två exempel; det går

Svar på
interpellationer

att fortsätta räkna upp enormt många exempel på hänsynslös behandling av personer som kommer hit och arbetar. De här berättelserna är viktiga, för de synliggör människorna bakom siffrorna och visar på riktigt varför vi behöver prioritera det här arbetet.

Den socialdemokratiska regeringen påbörjade ett stort och viktigt arbete under sin tid. Då antogs den nationella strategin mot arbetslivskriminalitet, 45 åtgärder som var och en är en viktig del i arbetet för att komma åt fusket.

Det handlar exempelvis om att minska utrymmet för kriminella aktörer, om en effektivare tillsyn, kännbara sanktioner och samarbete samt om att sprida kunskap om arbetslivskriminaliteten och dess konsekvenser. Det är helt enkelt en strategi som tar som utgångspunkt att det ska vara svårt att fuska, enkelt att åka fast och kännbart att bli straffad.

I dag kommer vi att debattera lite av detta. Hur ser regeringen egentligen på arbetslivskriminaliteten, och vad avser man att göra för att komma åt den? Dessa frågor ställde jag till statsrådet, och de är befogade. Även om statsrådet säger att det har varit flera interpellationer har det nämligen inte skett så jättemycket.

I statsministerns regeringsförklaring är frågan i princip frånvarande. Kanske ser statsministern inte hela bilden och hur viktig denna fråga är. Statsrådet Brandberg säger att regeringen har höga ambitioner på många områden och att allt inte rymms i regeringsförklaringen. Detta kanske kan stämma till viss del. Men hur höga är dessa ambitioner, och hur ser de ut? Jo, som ett tomt ark på Arbetsmarknadsdepartementet – inte en enda proposition.

När det gäller det ämne vi debatterar i dag har sekretesshindren lyfts gång på gång i dialoger jag har haft. Inte heller detta finns med som en proposition trots att den utredningen har legat färdig på regeringens bord sedan man tillträdde. Den hann till och med skickas ut på remiss så att remissvaren kom in. Den har legat där och väntat, men inte ens den finns med på propositionslistan.

Samtidigt som regeringen står stilla förflyttar sig den organiserade brottsligheten. Fackliga förtroendevalda blir hotade när de granskar företag. Antalet arbetsplatsolyckor med dödlig utgång ökar. Det är helt enkelt så, herr talman, att regeringens brist på agerande riskerar att ge de kriminella ett ännu större utrymme. Det börjar bli dags för regeringen att inse arbetslivskriminalitetens omfattning och att den göder den organiserade brottsligheten, som är ett direkt hot mot tryggheten i samhället.

När börjar regeringen lägga fram förslag för att komma åt detta problem, så att det blir svårt att fuska, enkelt att åka fast och kännbart att bli straffad?

Anf. 16 SERKAN KÖSE (S):

Herr talman! I dag debatterar vi en viktig samhällsutmaning: arbetslivskriminalitet. Det är en av de mest akuta och komplexa frågor som vårt samhälle står inför. Det är långt mer än en enkel avvikelse – det är ett gift som sakta men säkert urholkar samhällets fundament. Varje organ i vår samhällskropp påverkas. Det skapar en osund konkurrens och gör att skattepengar som skulle kunna finansiera våra skolor och sjukhus går förlorade i en svart ekonomi. Jag tackar ledamoten Jim Svensk Larm för att han initierat denna viktiga diskussion.

Arbetslivskriminalitet, herr talman, spänner över olika sektorer, från byggbranschen till skönhets- och omsorgsbranschen. En undersökning utförd av Novus på uppdrag av LO Byggnads visar att en av fem byggarbetare har mött kollegor som utnyttjas eller tvingas arbeta under osäkra förhållanden, ofta utan adekvat utbildning eller skyddsutrustning. Dessa alarmerande fakta kräver fler åtgärder, herr talman.

Boendesituationen för dessa arbetare komplicerar problemet ännu mer. Enligt tidningen Byggnadsarbetaren bor tusentals utländska byggnadsarbetare i Stockholm under olämpliga och olagliga förhållanden. Och det är inte bara detta. Denna exploatering är särskilt utbredd i socioekonomiskt eftersatta områden, där man kan få en sängplats för 3 000 kronor.

I denna kontext vill jag fråga statsrådet: Vad gör SD-regeringen för att bekämpa denna form av exploatering, särskilt med tanke på den utredning om tryggare bostadsområden som tillsattes förra året av den socialdemokratiska regeringen? Jag skulle gärna vilja höra statsrådet säga något om det arbetet.

Herr talman! Vi måste också fråga oss varför vi har detta problem. Den dåvarande alliansregeringen – som Liberalerna, dåvarande Folkpartiet, ingick i – avskaffade 2008 arbetsmarknadsprövningen. Detta har lett till att Sverige nu har en av de mest liberala arbetskraftsinvandringslagarna i OECD, vilket i sin tur har lett till en ökning av arbetslivskriminaliteten.

Paradoxalt nog har Sverigedemokraterna, som tidigare krävde en behovsprövning för arbetskraftsinvandring, nu valt att stödja Liberalernas mest liberala arbetskraftsinvandringspolitik. Denna omsvängning är ett svek mot svenska löntagare, herr talman. Vi behöver en arbetskraftsinvandringspolitik som skyddar alla löntagare, både svenska och utländska.

Sverige behöver, herr talman, självklart internationell kompetens. Men det nuvarande systemet, som Liberalerna och Sverigedemokraterna försvarar, utsätter många utländska arbetstagare för arbetslivskriminalitet.

För att lösa detta föreslår vi socialdemokrater att arbetsmarknadsprövningen återinförs. Vi menar att det är dags att rätta till systemet och stoppa utnyttjandet av utländsk arbetskraft. Arbetskraftsinvandring bör endast tillåtas när det råder brist på arbetskraft i Sverige. Det är så, herr talman, vi säkerställer en sund arbetsmarknad och upprätthåller ordning och reda på svensk arbetsmarknad.

Med anledning av detta vill jag fråga statsrådet: Hur tänker statsrådet konkret bekämpa det växande skuggsamhället, som omfattar illegala arbetsförhållanden och arbetslivskriminalitet? Finns det några specifika reformer eller åtgärder på agendan för att adressera denna brännande fråga? Just nu, herr talman, ekar det tomt på reformlistan.

Anf. 17 THOMAS MORELL (SD):

Herr talman! Jag gav mig in i denna debatt av det enkla skälet att man häpnar lite grann över frågeställningen från ledamoten. Jag vill också passa på att tacka statsrådet för ett bra svar. Kärnan i svaret är att man ska komma åt kriminaliteten i samhället.

Jag hade under den förra mandatperioden över hundra debatter med den socialdemokratiska regeringen om just kriminaliteten, som är ett gift i vårt samhälle. Det var väldigt mycket prat men lite verkstad – det hände inte särskilt mycket. Det blir därför lite konstigt att nu höra Socialdemo-

kraterna rikta kritik mot sittande regering i samma fråga, när man under åtta år hade möjlighet att göra något utan att något hände.

Vi ska vara klara över att all kriminalitet är vägburen. Det jag kämpade för under förra mandatperioden och kämpar för även nu är att vi måste få ut poliser på vägen – poliser som kommer åt dem som utnyttjar människor.

Vi pratar om chaufförer, en stor grupp människor som utnyttjas hårt i vårt samhälle. De får betalt per mil, vilket strider mot lagstiftningen. De får inte ha värmen på i hytten när de står still och tar sin vila. Ska de ha värmen på måste de betala bränslet själva. Kör de sönder något får de betala. De stoppas på vägen och beordras att gå åt sidan i 20 minuter för att komma tillbaka till en tom bil; då har man varit där och tömt den.

Det är denna verklighet många människor lever i. Jag beskrev detta åtskilliga gånger under förra mandatperioden, men det hände ingenting. Nu, helt plötsligt, vaknar Socialdemokraterna till. Det är häpnadsväckande.

Vi har ett gigantiskt problem med kriminaliteten i samhället, och det måste angripas. Men ni socialdemokrater ställer inte upp när det kommer förslag på bordet för att få en ändring och komma åt dessa aktörer, som omsätter miljarder. Man smugglar in människor i trälådor för att sedan använda dem på den svarta byggmarknaden, eller unga flickor för att använda dem i prostitution. Detta är verkligheten. Jag har stått där ute. Jag har jobbat i tolv år inom trafikpolisen; jag har sett vad som händer och hur man hanterar människor.

Det är dags att det blir lite verkstad även hos er och att ni stöttar arbetet för att komma åt detta. Jag välkomnar också den nya regeringen, som har varit lyhörd i denna fråga.

Anf. 18 SOFIA AMLOH (S):

Herr talman! Jag tänker börja med att konstatera att när vi socialdemokrater pratar om kriminalitet pratar vi också om arbetslivskriminalitet. När regeringen pratar om kriminalitet är det enbart gängkriminalitet man adresserar. Det vore fint att höra denna regering också tala om arbetslivskriminalitet som ett samhällsproblem.

Detta är ett allvarligt samhällsproblem; det är otroligt utbrett. Det handlar om brottslighet och regelöverträdelser som leder till att arbetstagare utnyttjas eller riskerar att skadas i arbetet, varje dag. Det handlar också om osund konkurrens på arbetsmarknaden. Arbetslivskriminaliteten innebär att seriösa aktörer konkurreras ut av aktörer som utnyttjar arbetstagare med helt orimliga arbetsvillkor, fuskar med skatter och avgifter eller på andra sätt kringgår lagar och regler och avtal för arbete och arbetsmiljö. Arbetslivskriminalitet kan också ta sig uttryck i att företag används för att skapa felaktiga underlag som i sin tur används som en dörröppnare till välfärds-systemet. På så sätt dräneras välfärden och våra trygghetssystem på resurser.

Arbetslivskriminaliteten omsätter stora belopp och är en inkomstkälla för den organiserade brottsligheten som växer och breder ut sig i samhället. Något som är vanligt förekommande är människoexploatering och människohandel. Det finns otaliga berättelser om fruktansvärda människoöden. Det är helt oacceptabelt att vi ser detta som Sverige är en arena för varje dag.

Den S-ledda regeringen fick en nationell strategi mot arbetslivskriminalitet på plats och såg till att myndighetsgemensamma center kom till runt om i landet. Det är en väldigt viktig grund som behövs för att tillsyn och kontroller ska kunna göras gemensamt. Detta är något som den här regeringen har behållit, och det är bra. Men varför gör statsrådet ingenting för att kontrollerna ska öka eller bli fler, vilket det finns ett otroligt stort behov av?

Arbetet behöver helt klart trappas upp. Vi anser inte att statsrådet agerar i enlighet med det hon säger. Att det är viktigt med ambitioner syns inte i handlingskraft. Inga fler eller egna initiativ är tagna. Dessutom har den här regeringen lagt ned utredningen om att ha en behovsprövad arbetskraftsinvandring, vilken var ett viktigt steg vidare i kampen mot arbetslivskriminalitet. Varför lade man ned den utredningen? Jag trodde att Sverigedemokraterna hade en väldigt hög svansföring när det gäller att det var detta man skulle genomföra om man fick makt. Men det gick faktiskt ganska kort tid innan man lade ned den utredningen. Jag vet alltså inte riktigt vad ledamoten från Sverigedemokraterna menade tidigare med att det behöver göras någonting och att detta går i den riktningen.

Jag tycker inte att det syns att detta har hög prioritet för den här regeringen. Med tanke på att man har stått här och vevat om att det inte har hänt någonting under våra år ska sägas att den här strategin kom till liksom en utredning om behovsprövad arbetskraftsinvandring. Men den är inte på plats nu. Vad tänker statsrådet i stället göra för att få ordning på detta?

Anf. 19 JOHANNA HARALDSSON (S):

Herr talman! Jag vill först tacka Jim Svensk Larm för att han har sett till att vi får ha den här debatten.

Arbetslivskriminalitet snedvrider konkurrensen, riskerar arbetskraftens liv och hälsa och hotar vår arbetsmarknadsmodell. Enligt Ola Pettersson som leder Delegationen mot arbetslivskriminalitet undergräver arbetslivskriminaliteten förtroendet för samhällsstrukturen.

Enligt den nationella strategin mot arbetslivskriminalitet, som beslutades av den socialdemokratiska regeringen, ska det vara svårt att fuska, enkelt att åka fast och kännbart att bli straffad. Men för att kunna försvåra och upptäcka fusket och kunna straffa dem som inte sköter sig krävs kontroller och uppföljning. Det är avgörande att både fack och myndigheter kommer ut på arbetsplatserna.

Byggbranschen har under lång tid varit särskilt utsatt för arbetslivskriminalitet. Både fackens förhandlare och skyddsombud vittnar om en allt tuffare situation. Kriminella använder hot och våld på arbetsplatserna för att hålla fack och myndigheter borta. Personer som granskar företagen och som jobbar för att människor ska kunna ha en dräglig situation på sitt arbete hotas, spottas på och misshandlas. Arbetsmiljöverkets och andra myndigheters anställda utsätts också för hot, och antalet rapporterade incidenter ökar. Riskerna finns att man väljer bort att besöka vissa arbetsplatser på grund av rädsla. Hoten och våldet används för att man ostört ska kunna fortsätta tjäna pengar på att fuska och utnyttja anställda som varje dag riskerar liv och hälsa på svenska byggarbetsplatser.

Vi kan inte ha det så här. Vad gör regeringen för att stoppa hoten och våldet som fackliga företrädare och myndighetspersoner utsätts för på svenska byggarbetsplatser? Det borde vara en väldigt viktig åtgärd för att nå målet om att vi ska avskaffa och stoppa arbetslivskriminaliteten.

Anf. 20 EVA LINDH (S):

Herr talman! Vi har hört många vittnesmål om hur tufft det är med arbetslivskriminaliteten och hur den hotar samhället. Det är faktiskt berättelser som inte överdriver hur arbetslivskriminalitet påverkar vårt samhälle. Det är svårt att inte fastna vid åsynen av de vidriga ansikten som konsekvenserna av denna kriminalitet faktiskt har – människor som utnyttjas för att pengar ska tvättas.

Mina kollegor har på ett bra sätt berättat och förklarat hur detta påverkar. Jag vill bara fastna vid en liten del i det hela men som kanske är en av de bärande förutsättningarna för att vi ska kunna jobba och komma till rätta med arbetslivskriminalitet, nämligen sekretessfrågan.

Den S-ledda regeringen tillsatte en utredning som var klar för ett år sedan om hur vi skulle kunna utveckla och möjliggöra informationsutbyte. De myndigheter som jobbar med arbetslivskriminalitet säger att om de inte får dessa möjligheter kommer de inte att kunna hantera det, och de kommer inte att kunna jobba tillsammans. Nu ligger denna utredning – tror jag; vi vet inte – på någons bord. Ingenting har hänt, och jag är på allvar orolig. Detta är viktigt för denna fråga naturligtvis, men också för så många andra frågor när det gäller att komma till rätta med brottslighet, kriminalitet och utnyttjande.

Kriminella har ingen sekretess. De kan prata med varandra. Men myndigheter hindras ofta för att de inte kan samarbeta för att hjälpa och stötta men också för att förhindra brott. Min enkla fråga är: När kommer det att bli verklighet att myndigheter kan utbyta information för att stoppa den vidriga arbetslivskriminaliteten?

Anf. 21 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! Fram till den 17 oktober 2022, dagen innan jag blev minister, arbetade jag som åklagare, som många av er i rummet känner till. Jag arbetade på riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet och hade människohandel som specialområde. I den rollen hanterade jag mycket av det som vi pratar om här i dag.

Jag såg människor som kom till Sverige för att jobba i våra bärskogar men som hamnade i en situation som inte kan beskrivas på något annat sätt än som utnyttjande i slavhandel. Jag såg flera andra branscher: skönhetsbranschen, restaurangbranschen, byggbranschen och thaimassagealonger – det är många branscher som är otroligt drabbade av arbetslivskriminalitet. Jag tog del av berättelser från människor som exploaterades och utnyttjades på ett fruktansvärt sätt. Jag såg hur våra välfärdssystem mjölka-des. Jag såg hur våra välfärdspengar, som skulle göra otroligt stor nytta för så många människor som är utsatta på riktigt, åkte rakt ned i fickorna på kriminella aktörer. Jag såg hur seriösa företag inte hade möjlighet att överleva när de skulle konkurrera med de oseriösa företagen.

Herr talman! Jag såg hur kriminaliteten åt sig in i den svenska samhällskroppen på alla områden, och arbetslivskriminaliteten var inget undantag. Det var därför jag gav mig in i politiken över huvud taget – för att jag såg att den förra regeringen fullständigt saknade förutsättningar att komma till rätta med problemen. Det stod jag inte ut med, herr talman. Jag stod inte ut med att se ett skuggsamhälle breda ut sig i Sverige och alla dess kapillärer och känna att de som styr fullständigt saknar förmåga att hantera detta och att utvecklingen gick åt precis motsatt håll.

Herr talman! Den här regeringen lägger om kursen, och vi har bara börjat. Arbetslivskriminaliteten är ett prioriterat område i min portfölj, och vi vidtar många åtgärder. Vi fortsätter med en del av de saker som den förra regeringen påbörjade men som var långt ifrån tillräckliga. Vi bygger ut de så kallade regionala a-krimcentren, där vi satsar på myndighetssamverkan för att komma åt problematiken.

Vi ser över arbetskraftsinvandringen, men inte på det sätt som den förra regeringen tänkte, utan vi har en annan variant som vi menar är bättre, går längre och gör större nytta. Utredningen ligger på min kollega Maria Malmers Stenergards bord.

Herr talman! Arbetet kommer att fortsätta under hela mandatperioden, och jag vill bara säga att jag ser det som väldigt positivt att det finns ett så stort engagemang i kammaren. Jag önskar bara att detta engagemang hade lett till större resultat under de åtta år som Socialdemokraterna styrde landet, innan den här regeringen kom till makten.

Anf. 22 JIM SVENSK LARM (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag är säker på att statsrådets bakgrund är värdefull i hennes arbete just nu, och jag är säker på att detta är något som behövs i regeringens arbete.

Det är nog något som behövs inom Liberalerna också. När vi behandlade betänkanden här i höstas, eller om det var i våras, försökte jag kolla vad Liberalerna hade sagt om arbetslivskriminaliteten tidigare. Jag tänkte att riksdagen har en bra söktjänst och att det var enkelt att ta reda på, men jag fick ingen träff. Det var först när statsrådet kom in i regeringen som jag fick en träff på en liberal företrädare som nämnde ordet arbetslivskriminalitet. Jag tycker att det är jätteskönt att frågan diskuteras också i Liberalerna.

Myndigheterna får inte prata med varandra så mycket. Vi hörde om sekretessen, och den är ett problem, vilket säkert kan låta löjligt för någon utifrån. Jag hade möjligheten att vara uppe i Umeå på deras center mot arbetslivskriminalitet och sitta ned och prata med myndigheterna där. Jag hörde en myndighet säga att den satt på information som den inte kunde dela med sig av.

Sekretessen ställer till det. Det är som att lägga ett pussel tillsammans där man sitter med olika bitar som man försöker bygga ihop men där man inte får dela på bordet. Då blir det jättesvårt att få en helhet och komma åt problematiken.

Samlokaliseringen av myndigheter nämnde statsrådet också. Det är oerhört viktigt, men jag funderar på hur viktigt detta är för regeringen. I somras öppnade ännu ett center i Norrköping. Månaden innan hade jag ställt en fråga till statsrådet Brandberg om hur planen såg ut och när nästa center skulle öppna. I svaret från statsrådet fanns ingenting som hintade

om att ett center till snart var på G, utan det var det vanliga, att fem till skulle öppnas under året.

När centret väl hade öppnats kom i princip inga kommentarer från statsrådet eller regeringen. Man sa inte ”Jippi, nu går vi vidare” eller ”Nu händer det något mer”, utan vi fick se det via några anonyma pressmeddelanden. Det kändes som att det var en fråga som inte var så där jätteviktig för statsrådet. Nu är det fyra center kvar att öppna, och kanske kan vi få lite information nu om när det kommer att ske. Jag vet att det är på G.

Sedan har vi hela den nationella strategi som den förra, socialdemokratiska, regeringen antog. Den behöver utvärderas. Hur ligger det till med det? Såvitt jag hörde har man på Regeringskansliet fortfarande inte påbörjat någon utredning om detta. Den skulle ha påbörjats under hösten. Strategin behöver utvärderas och uppdateras.

Om det något vi vet är det att de kriminella hela tiden hittar nya sätt att komma runt saker och fuska inom detta område. Därför är det viktigt att strategin uppdateras och följs upp men också att vi genomför de saker som finns däri. Det kan handla om A1-intygen, F-skattesystemet, sekretessen eller arbetskraftsinvandringen – det är många olika saker som har stoppats eller lagts i byrålådan hos regeringen. Samtidigt breder kriminaliteten ut sig, och seriösa företag blir utkonkurrerade.

Inom byggbranschen har parterna tagit ett stort ansvar och utvecklar nya verktyg och metoder för att komma åt fusket. Något som beskrivs som ett stort problem inom byggbranschen är alla underentreprenörsled. Hur ser regeringen på det? Är detta något som man behöver arbeta med för att säkerställa att vi kommer åt det? Hur kan man säkerställa att lagar och avtal följs i det sista ledet när det är så svårt att granska?

Stadsrådet nämnde att det är såklart finns många andra branscher som påverkas av arbetslivskriminalitet, såsom städning, skönhet, restaurang, personlig assistans och så vidare. Det är viktigt att sprida information om detta, och där har Delegationen mot arbetslivskriminalitet ett oerhört viktigt uppdrag.

Det finns också människor som utnyttjas. Statsrådet beskrev det väldigt bra utifrån sina tidigare erfarenheter. Hur tänker regeringen kring de människor som utnyttjas, och hur kan de få bättre hjälp?

Anf. 23 SERKAN KÖSE (S):

Herr talman! Efter att ha lyssnat noggrant på statsrådets svar känner jag att det fortfarande är oklart om det finns några konkreta planer eller reformer på gång för att bekämpa arbetslivskriminaliteten i Sverige.

Jag ställde en konkret fråga, om det är några reformer på gång. I stället för att beskriva detta ägnade statsrådet mycket tid åt att tala om varför hon blev engagerad i politiken och åt att skylla på att den tidigare S-regeringen inte gjorde någonting.

Men problemet, herr talman, går mycket längre tillbaka än så. Det dök inte upp under den förra, socialdemokratiska, regeringen. Man kan konstatera att under de åtta åren med Alliansen kunde ordet arbetslivskriminalitet knappt nämnas.

Den socialdemokratiska regeringen tillträdde 2014, och en av de första frågor som den tog tag i var att ta fram en strategi för att bekämpa arbetslivskriminaliteten genom de 45 åtgärder som Jim Svensk Larm nämnde.

En del av strategin handlar om skärpta regler för arbetskraftsinvandring. Det är lite intressant att ledamoten från Sverigedemokraterna inte nämnde något om detta. Min konkreta fråga är: Varför har Sverigedemokraterna vänt i denna fråga, och är Sverigedemokraterna emot en behovsprövad arbetskraftsinvandring? Det är en enkel fråga.

Ledamoten från Sverigedemokraterna sa också att man är emot arbetslivskriminalitet, kriminalitet och så vidare, men ledamoten vet ju att just problemet med arbetskraftsinvandring leder till mycket kriminalitet i dag på den svenska arbetsmarknaden.

Sedan kan man konstatera att den socialdemokratiska regeringen tillsatte en massa utredningar, som Jim nämnde, om översyn av offentlig upphandling, sekretessregleringen, regler och krav för företag i rut- och rot-systemen och så vidare. Listan är lång.

Återigen: Mycket av statsrådets politik i dag går ut på att leva på socialdemokratisk politik och på de socialdemokratiska reformer som den förra regeringen genomförde. Min konkreta fråga är: Vilka reformer avser statsrådet att presentera för oss när det gäller kampen mot arbetslivskriminalitet?

Anf. 24 THOMAS MORELL (SD):

Herr talman! Jag vill först rikta ett tack till statsrådet. Det var riktigt skönt att höra beskrivningen av den verklighet som hon själv har sett där ute och det problem som vi pratar om. Kriminaliteten är som ett finmaskigt nät som tränger sig in i alla delar av samhället. Detta har inte tagits på allvar under många år.

Man kan skylla på den förra regeringen, och man kan titta längre bort än så. Men redan 2012 tog länskrim i Västra Götaland fram en rapport som visar att den vägburna kriminaliteten hade förgreningar in i resten av det kriminella nätverket i landet.

Effekterna av den ohämmade utveckling som de kriminella har tillåtit ha ser vi dagligen med skjutningar, sprängningar och annat som vi lider under.

När man får en rapport lagd framför sig kan jag inte för mitt liv förstå att man inte vidtar åtgärder och ser var detta faktiskt kommer att ske framöver. Vi har facit i dag, men man hade kunnat göra någonting åt det långt tidigare.

Ledamoten sa tidigare i ett inlägg att det ska vara enkelt att åka fast. Ja, men då måste det finnas någon som gör jobbet där ute också. Detta har jag också efterlyst under lång tid, men det har inte hänt någonting.

Nu ser jag äntligen en möjlighet att vi ska få till en lösning så att vi kan angripa den kriminalitet som vi har runt omkring oss i samhället varje dag. Det är inga duvungar som vi har att göra med. Om någonting går emot någon av de kriminella tar man bort den som utgör ett hot. Man avrättar folk i dag. Det är en kuslig utveckling som det hade varit möjligt att göra någonting åt för länge sedan.

Anf. 25 SOFIA AMLOH (S):

Herr talman! Jag ställde några frågor till statsrådet i mitt tidigare inlägg. Jag tvivlar inte på någon. Jag tror att de flesta här i kammaren har exempel och berättelser utifrån hur denna groteska verklighet ser ut. Det

har även statsrådet. Jag tror därför inte att vi behöver ta upp fler, eftersom jag tror att vi alla har sådana historier. Det är kanske därför som vi är här och tar denna debatt.

Om det var det politiska engagemanget hos statsrådet som gjorde att hon tog steget in i politiken, fick en plats vid regeringens sammanträdesbord och blev statsråd med ansvar för just dessa frågor, kan jag inte låta bli att fundera på varför statsrådet inte agerar mer kraftfullt än vad hon just nu gör. Det är väldigt få förslag och otroligt få initiativ på detta område. Det är ganska oförståeligt för mig.

Vill statsrådet ha fler kontroller? Det var en av mina frågor.

SD-regeringen vill inte ha den tidigare fungerande behovsprövade arbetskraftsinvandringen. Vad är det då som skulle vara så mycket bättre? Det skulle jag gärna vilja veta med tanke på regeringens förslag. Och vilka problem, och på vilket sätt, kommer det att få rätsida på som inte den behovsprövade arbetskraftsinvandringen skulle få?

Jag önskar och hoppas att jag kan få svar på mina frågor.

Anf. 26 JOHANNA HARALDSSON (S):

Herr talman! Vi diskuterar ett väldigt komplext problem. Det löses inte med en reform. Därför är den strategi som flera av oss lyfter fram i talarstolen väldigt viktig. Vi kommer att behöva insatser på väldigt många områden. Det kan inte enbart finnas någon där ute som gör jobbet, som ledamoten från Sverigedemokraterna sa. Vi behöver också lägga om en hel del regelverk.

För att upptäcka fel, brister, fusk och ren kriminalitet på arbetsplatserna är just kontrollen och uppföljningen på plats avgörande.

De myndighetsgemensamma kontrollerna, som statsrådet lyfter fram, är oerhört viktiga. Men även Arbetsmiljöverkets ordinarie inspektionsinsatser spelar en stor roll för att upptäcka brister och förhindra fusk på arbetsplatserna, även där man inte från början har sett att det finns en stor risk för arbetslivskriminalitet. Här kan man göra en väldigt stor insats med de ordinarie inspektionsinsatserna.

I regeringens budgetproposition kan man följa utvecklingen av antalet kontroller som har utförts av Arbetsmiljöverkets inspektörer, både de egna kontrollerna och de myndighetsgemensamma riktade insatserna mot arbetslivskriminalitet. Man kan också se hur många viten, sanktionsavgifter, förelägganden och förbud som de har beslutat om.

Fram till 2019 ökade både antalet inspektioner och beslut från Arbetsmiljöverkets inspektörer. Men jämfört med 2019 genomfördes det under 2022 nästan 4 500 färre inspektioner, och det fattades 800 färre beslut.

Håller statsrådet med om att inspektionerna är viktiga för att motverka arbetslivskriminalitet? Och i så fall, vad gör hon för att de ska öka igen, så att man åtminstone kommer upp på samma nivå som före pandemin?

Anf. 27 EVA LINDH (S):

Herr talman! Det är självklart så att man berörs av statsrådets beskrivning. Det gör vi alla. Det är också därför som vi är här. Vi har sett detta, vi har hört om detta och vi är arga och ledsna över den situation som faktiskt är i samhället i dag. Då behöver vi agera. Vi ställer återigen frågorna därför att vi verkligen är intresserade av svaren. När kommer de satsningar

som behövs? Min specifika fråga är: När kommer det att ändras i lagstiftningen när det gäller sekretessfrågorna? Sekretessen är naturligtvis alldeles självklart viktig – de som inte ska ha information ska inte heller ha information. Men här handlar det om att kunna samarbeta mellan myndigheter. Det är en förutsättning för att vi ska kunna upptäcka arbetslivskriminalitet men också agera när vi ser den.

Jag måste även lyfta fram en annan fråga. Det finns faktiskt en hel del system i Sverige som underlättar för välfärdsbrottslighet och arbetslivskriminalitet. Vi har en hel del sådana. Vi vet att det till exempel inom hemtjänstområdet finns många utmaningar. Det finns människor som utnyttjas också inom detta område. Mycket av detta sker i det offentliga inom lagen om valfrihetssystem. Detta ger förutsättningar för välfärdsbrottslighet och arbetslivskriminalitet.

Börja med att ta bort dessa system! Det är också ett annat förslag. Men jag vill verkligen ha svar på frågan om sekretessen.

Anf. 28 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! Arbetslivskriminaliteten i Sverige är omfattande och kräver en palett av åtgärder. Som det har påpekats här räcker det inte med en reform eller en åtgärd, utan det krävs krafttag inom många områden.

Utifrån min tidigare erfarenhet kommer jag att uppehålla mig lite mer kring rättsväsendet och brottsbekämpningen. När man lyssnar på vissa av ledamöterna framstår det nästan som att arbetslivskriminaliteten lever sitt eget liv vid sidan av resten av brottsligheten. Exempelvis ledamoten Amloh tyckte att man pratar så mycket om gängkriminalitet men så lite om detta.

Herr talman! Denna kriminalitet hänger ihop med annan kriminalitet. Vi ser hur pengar från arbetslivskriminalitet göder den organiserade brottsligheten som breder ut sig över vårt land. Det är också så, herr talman, att trots att vi har haft en otrolig brottsutveckling – en skenande brottsutveckling – i Sverige hade vi 2022 samma antal poliser i förhållande till befolkning som vi hade 2012.

Herr talman! När brottsligheten breder ut sig drabbar det all form av brottsbekämpande verksamhet. Det drabbar brottsutsatta kvinnor som utsätts för våld i hemmet, och det drabbar såklart också arbetet med arbetslivskriminaliteten.

Att då säga att denna regering inte vidtar några åtgärder när vi gör enorma satsningar, inte minst i budgeten, för att våra brottsbekämpande myndigheter ska kunna ha en chans att hantera detta är inte hederligt.

Herr talman! Som jag sa krävs det åtgärder på bred front. Som jag också sa finns det en reform som tar sikte på just arbetskraftsinvandringen, för det är en otroligt viktig pusselbit. Regeringen kopierar inte socialdemokratisk politik när vi tycker att vi har bättre lösningar, och den reform som nu ligger på migrationsministerns bord ser vi som en bättre lösning för att förhindra att människor i många fall vilseleds till att komma till Sverige för att arbeta här under slavliknande förhållanden och till slavlöner. Det är en av pusselbitarna i regeringens arbete kring detta.

Utöver det växlar vi upp den myndighetssamverkan som krävs. Vi håller på att bygga ut de a-krimcenter som är på gång, och fyra av dem återstår

att öppna. Planen är att de ska öppna före årsskiftet, vilket alltså är mitt besked i den frågan.

Vi har fått en rapport om det myndighetsgemensamma uppdrag som finns, och i februari 2024 kommer Arbetsmiljöverket att redovisa ett uppdrag de har fått. Delegationen mot arbetslivskriminalitet kommer då också att lämna ett delbetänkande gällande just dessa frågor. Utöver det tittar vi på möjligheterna till en myndighetsgemensam tipsfunktion, och även detta är ett pågående arbete som jag hoppas ska kunna vara en viktig pusselbit i arbetet.

Jag delar ledamöternas uppfattning att det är viktigt att riva ned de sekretesshinder som i dag finns för att det myndighetsgemensamma arbetet ska fungera på ett effektivt sätt. Här finns en pågående beredning på Finansdepartementet, och jag hoppas att vi snart kommer att kunna presentera en väg framåt gällande den frågan. Det är nämligen en väldigt viktig pusselbit.

Anf. 29 JIM SVENSK LARM (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaren.

När jag var i Umeå pratade vi lite om brottsofferbiten i detta, det vill säga hur man tar hand om och tar vara på de personer som faktiskt är brottsoffer men även ett verktyg i kriminaliteten. Hur säkerställer man att de får rätt hjälp för att kunna driva sin process och blir sedda som ett brottsoffer, inte bara en kriminell aktör? Jag hade lite funderingar gällande hur vi säkerställer detta. Har vi en bra process? Tyvärr upplevde jag att det var en fråga som inte riktigt hade diskuterats på djupet, det vill säga hur man tar hand om dessa brottsoffer.

Jag hoppas att detta är någonting man också från regeringens sida diskuterar mer – hur vi ska säkerställa och öka stödet till de personer som är brottsoffer inom arbetslivskriminaliteten och inte bara se dem som kriminella. Det är nämligen ofta de som är längst ned i kedjan som får ta ansvaret, medan de som är högst upp alltför ofta kommer undan. I strategin ingår som sagt att det ska vara svårt att fuska, enkelt att åka fast och kännbart att bli straffad. Det är den inriktning som strategin har, och jag tycker att det är en bra inriktning. Men det är en bit kvar dit.

Som har nämnts här tidigare är arbetslivskriminaliteten ett gift som sprider sig. Den göder den organiserade brottsligheten och skapar en otrygg arbetsmarknad, liksom ett otryggt samhälle i övrigt. Den skapar ett skuggsamhälle där personer systematiskt utnyttjas, där det är dålig arbetsmiljö och den anställde riskerar att dö i jobbet, där det fuskas med skatter och pengar som skulle behövas i välfärden och där de som försöker motarbeta kriminaliteten hotas. Detta behöver få ett stopp.

Jag vill avsluta mitt inlägg med att tacka statsrådet för debatten. Detta är ett ämne som engagerar, och jag är säker på att statsrådet kommer att få möjlighet att debattera detta igen här i kammaren.

Anf. 30 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! Jag vill i mitt slutanförande faktiskt börja med att tacka Jim Svensk Larm och även övriga ledamöter som har deltagit i debatten, för jag delar helt uppfattningen att detta är frågor som måste komma högt

upp på agendan. Jag tycker också att det är bra och nyttigt att vi diskuterar dem här i kammaren.

Regeringen kommer att agera på bred front mot all form av kriminalitet. Vi kommer också att göra ett stort perspektivskifte när det gäller synen på brottsoffer – vi behöver förflytta fokus från gärningspersoner till brottsoffer i hela vår politik. Men allra viktigast är att vi ska få färre brottsoffer, och det är sant även när det gäller vår arbetsmarknad och vårt arbetsliv.

I Sverige ska vi ha ett friskt arbetsliv. Vi ska ha en hälsosam arbetsmarknad där människor går till jobbet, får rätt lön för sitt arbete och kan känna sig trygga på arbetet – och där fusk och kriminalitet motverkas och bekämpas med full kraft. Jag kommer i mitt arbete att fortsätta driva exakt den linjen, och jag ser fram emot fler debatter på detta tema där jag får möjlighet att presentera de åtgärder som regeringen löpande vidtar gällande detta arbete.

Tack för en god debatt!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.36 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 7 Frågestund

Prot. 2023/24:8
21 september

Svar på
interpellationer

Frågestund

Anf. 31 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av justitieminister Gunnar Strömmer, arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson, försvarsminister Pål Jonson och utbildningsminister Mats Persson.

Justitieminister Gunnar Strömmer besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Frågan ska därmed inte avse till exempel förhållanden inom politiska partier.

Anslagen till det brottsförebyggande arbetet

Anf. 32 ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Min fråga går till justitieministern, men jag vill först säga: Stort tack för samarbetet kring preventiva tvångsmedel! Jag önskar att vi

kunde samarbeta mer i svensk politik i kampen mot brottsligheten och att regeringen inte isolerade sitt samarbete till ett enda parti.

Fru talman! På regeringens hemsida ser man ett pressmeddelande där det står: Ny riktad satsning på kommunernas arbete mot gängkriminalitet. Det låter väldigt bra. Det låter till och med nödvändigt med tanke på det som händer i vårt land med de skjutningar som sker i svenska städer som skrämmar vårt folk och som dödar ungdomar och medborgare i vårt land.

Men, fru talman, beloppet är 80 miljoner kronor. Regeringen satsar alltså 650 miljoner på att förändra reglerna för plastpåskatt men satsar 80 miljoner på det förebyggande arbetet mot gängkriminaliteten nästa år i landets kommuner.

Jag frågar justitieministern: Avser regeringen att återkomma med en ändringsbudget efter den kritik som framkommit mot denna icke-satsning i detta allvarliga läge?

(Applåder)

Anf. 33 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Tack, Ardalán Shekarabi, för den utsträckt handen när det gäller samarbete! Det är utmärkt att alla partier, utom Vänsterpartiet, var med på den historiska reformen med de hemliga tvångsmedlen som träder i kraft den 1 oktober och som har stått högst upp på polisens önskelista i tio år.

Det är utmärkt att vi nu kan leverera detta, och det kommer många fler chanser till brett samarbete. Det kommer att komma förslag om visitationszoner, anonyma vittnen, kriminalisering av deltagande i kriminella gäng och annat som kommer att ge fler partier chansen att kliva fram och bidra framöver.

Det där är en av många satsningar på det brottsförebyggande arbetet som regeringen ägnar sig åt. Om jag ska lyfta fram en enastående satsning över tid som kommer att sträcka sig fram till 2028, som framgår av budgeten, är det denna: Det blir över tid 8 miljarder extra för bemanning i socialtjänsten kopplat till att vi nu äntligen kommer att få en ny socialtjänstlag på plats där frivilligheten ersätts av ett mer krävande anslag. Vi ser till att bemanna upp socialtjänsten så att vi kan möta de utmaningar som en ny lagstiftning är ägnad att ta itu med.

Anf. 34 ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Situationen är akut, justitieministern. Det har skjutits i Uppsala flera dagar i rad under de senaste veckorna. Människor dödas på våra gator. Det vi behöver göra nu är att stoppa nyrekryteringen. Men med 80 miljoner kronor kommer vi inte att kunna sätta in de insatser som krävs för att stoppa nyrekryteringen av barn och ungdomar till gängen.

Avser regeringen att återkomma med en ändringsbudget efter den kritik som har framkommit mot dessa 80 miljoner till brottsförebyggande arbete?

Anf. 35 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Det bästa är om Socialdemokraterna supportar regeringens budget. Låt mig räkna upp andra saker som kommer redan i år.

Det kommer 70 miljoner redan nu när det gäller den förebyggande socialtjänstlagen, 200 miljoner redan nu när det gäller bemanningssatsning i socialtjänsten, 165 miljoner redan nu för bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare i skolor med socioekonomiska svårigheter, 400 miljoner till utökat föräldraskapsstöd och nästan 500 miljoner för att alla barn med placering enligt LVU också ska få det.

Allt detta kommer i den här budgeten. Välkomna att supporta den! Det kommer att bli en boost för det viktiga socialpreventiva arbetet mot den grova organiserade brottsligheten.
(Applåder)

Avstängning av studenter

Anf. 36 ROBERT STENKVIST (SD):

Fru talman! Min fråga går till utbildningsminister Mats Persson.

Svenskt utbildningsväsen bygger på studentens fria åsikter och eget tänkande. Att ifrågasätta en lärares påståenden är inte bara en rättighet utan också vad som faktiskt förväntas av studenterna.

Statsrådet har nyligen sagt att regeringen avser att göra det enklare för lärosäten att stänga av studenter – detta baserat på att en student ifrågasatte en lärares analyser under kursen Ras och vithet i Sverige. Läraren valde att sjukskriva sig för att inte behöva bli ifrågasatt, men lärosätet meddelade att det saknas grund för att stänga av studenten.

Oavsett vilka obehagliga åsikter som förknippas med en student är vi ute på väldigt hal is om vi öppnar upp för att stänga av studenter om deras åsikter är obekväma.

Anser statsrådet att godtycklig avstängning av studenter för att de utnyttjar sin yttrandefrihet är rätt väg att gå i ett land där vi uppmuntrar yttrandefriheten och håller den högt?

Anf. 37 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Tack till frågeställaren för en väldigt viktig fråga! Jag vill naturligtvis undvika att uttala mig i det enskilda fallet, men jag kan uttala mig generellt och säga att detta är ett växande problem på våra svenska universitet och högskolor, det vill säga att enskilda forskare, lärare, professorer och lektorer utsätts för trakasserier och beskyllningar i sin gärning.

Universiteten ska vara en arena där det är högt i tak och där inga, jag upprepar *inga*, åsikter är förbjudna. Alla uppfattningar får mötas och blötas i det akademiska seminariet, men man får aldrig passera gränsen där man trakasserar eller hotar någon. Det handlar i många fall om en lärare som utövar sin yrkesgärning. Detta gäller oavsett om viljan till tystnad kommer från någon längst ut på högerkanten eller längst ut på vänsterkanten.

(Applåder)

Anf. 38 ROBERT STENKVIST (SD):

Fru talman! Att sparka ut terrordömda från högskolor är *en* sak. Att sparka ut direkt våldsamma studenter är också *en* sak; det är till och med en polissak.

Men att grunda en lagstiftning på uppgifter från DN och göra det möjligt att sparka ut studenter med obekväma eller till och med riktigt obehagliga idéer är en helt annan sak. Det är väl just sådant våra medier, bland annat DN, gärna anklagar Viktor Orbán för.

Jag tycker att den vägen är mycket farlig att gå, och jag avråder bestämt från det.

Anf. 39 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Jag skulle ändå vilja säga att om man tittar på utvecklingen de senaste åren ser man att vi har ett läge där lagstiftningen i dag är alltför otydlig. Det gör att enskilda lärosäten inte vet vilka möjligheter de har att stänga av studenter eller agera mot andra som är verksamma inom högskolan när de passerar gränsen och inte uttrycker sin åsikt, utan hotar eller trakasserar medarbetare på universiteten.

Detta har också konstaterats i en statlig utredning, och regeringen ser nu över frågan att öka möjligheten att stänga av studenter som inte sköter sig utan som agerar så att de hotar och trakasserar andra.

De statliga anslagen till studieförbunden

Anf. 40 VASILIKI TSOUPLAKI (V):

Fru talman! Under 2022 deltog runt 780 000 personer i studiecirklar. Närmare 9 miljoner besökare gick på något av studieförbundens kulturarrangemang. Utöver folkbiblioteken är studieförbunden den enda kulturaktör som finns i landets alla kommuner. Boende i landsbygdskommuner deltar i mycket högre grad än storstadsborna i studiecirklar.

Nu har regeringen bestämt sig för att skära ned rejält på denna viktiga infrastruktur, som i över hundra år har gett människor en möjlighet till bildning, socialt samspel, kulturupplevelser och lärande livet igenom. Runt en tredjedel av dagens statliga stöd kommer att vara borta före nästa val.

Mats Persson sa i en intervju i SVT att man inte kan ge allt till alla och att man måste prioritera, och det är förstås sant. I går när vi fick se budgeten kunde vi konstatera att regeringen har prioriterat sänkt skatt på snus framför bildning och kultur på mindre orter och i glesbygd.

Min fråga till utbildningsministern är: Gjorde regeringen någon analys av konsekvenserna för glesbygdens kulturliv och människors möjlighet till bildning i hela landet innan man bestämde sig för att skära ned de statliga anslagen till studieförbunden, och vad kom man i så fall fram till?

Anf. 41 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Politik handlar om att prioritera. Politik handlar om att inte lova allt till alla utan att i en tuff ekonomisk tid kunna prioritera.

Den här regeringen prioriterar utbildning. Utbildning är en av de viktigaste delarna när regeringen nu lägger sin budgetproposition på riksdagens bord. Vi bygger ut folkhögskolorna. Regeringen bygger ut komvux. Regeringen bygger ut yrkeshögskolan. Regeringen bygger ut högskolan med riktade satsningar på ingenjörsutbildningar.

Det är stora utbildningssatsningar, och då gör vi också en omfördelning där vi omfördelar pengar från studieförbunden till utbildning. Det är en

riktig prioritering, det är en viktig prioritering och det är någonting som bygger Sverige starkare för framtiden.

Politik handlar om att prioritera. Politiker kan inte lova allt till alla.

Prot. 2023/24:8
21 september

Frågestund

Anf. 42 VASILIKI TSOUPLAKI (V):

Fru talman! Tack för svaret, ministern!

”Bygger ut” tycker jag nog är en försköning när man knappt lägger tillbaka de resurser som togs bort i den förra budgeten. Jag är fortfarande orolig att Mats Persson som ansvarig minister inte har satt sig in i konsekvenserna av det egna budgetförslaget.

Jag funderar nu på om risken är att denna kostnadsbörda lämpas över på regioner och kommuner, som redan har ett väldigt tufft uppdrag med nedskärningar i välfärden på grund av bristande uppräknings. Min följdfråga blir därför: Om inte studieförbunden kan upprätthålla bildningsuppdraget på mindre orter och i glesbygd, vem anser då ministern ska kliva in och göra det?

Anf. 43 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Studieförbunden spelar en väldigt stor och viktig roll i den svenska demokratin och utför väldigt viktiga insatser. Samtidigt kan ingen i denna kammare blunda för det faktum att det de senaste åren har förekommit mycket fusk och felaktigheter. Detta är ingenting jag påstår, utan detta är någonting som Riksrevisionen i en granskning mycket tydligt har pekat på.

I detta läge är det en rimlig prioritering att prioritera utbildning för så många som möjligt. Det är det viktigaste. Då får man prioritera ned annat.

Folkbildningen och det demokratiska samtalet

Anf. 44 CATARINA DEREMAR (C):

Fru talman! Kritiken lät inte vänta på sig när beskedet kom om regeringens kraftiga nedskärning på folkbildningsområdet. Även min fråga går alltså till utbildningsministern.

Om vi ska ha ett land som håller ihop bygger det på att vi håller igång det demokratiska samtalet. När vi pratar om det livslånga lärandet anser jag och Centerpartiet att det är viktigt att vi inte ställer olika bildningsresor mot varandra.

Jag skulle vilja fråga utbildningsministern: På vilket sätt avser utbildningsministern att kompensera neddragningen för att utveckla platser där det demokratiska samtalet kan fortsätta och utvecklas, nu när folkbildningen och studieförbunden kommer att försvinna på flera platser i vårt land?

Anf. 45 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Möjligheten att mitt i livet ställa om och få utbilda sig på nytt, möjligheten att som 19- eller 20-åring få en andra chans när man inte har lyckats i gymnasiet – alla de möjligheterna till en ny chans till utbildning är en viktig del i det svenska samhället och den svenska demokratin.

Regeringens politik och den budget som nu ligger på riksdagens bord innehåller stora satsningar på möjligheter att mitt i livet ställa om, få en

andra chans och kanske få läsa in behörighet till gymnasiet på någon folkhögskola runt om i vårt land, eftersom vi skjuter till mer pengar till dessa områden. Genom att vi gör det stärker vi demokratin. Genom att vi gör det stärker vi möjligheten till utbildning och gör det möjligt för fler människor att hitta rätt i samhället. Det är en viktig investering för utbildningssystemet men också för demokratin.

Anf. 46 CATARINA DEREMAR (C):

Fru talman! Tack för svaret, ministern! Jag hoppas att ministern delar min synpunkt att det demokratiska samtalet också måste stärkas.

Folkbildningen väver samman civilsamhället, som i sin tur skapar tillit människor emellan. Det är en framgångsfaktor för Sverige. Folkbildningen ska vara fri och frivillig.

Hur säkerställer ministern att folkbildningen förblir just fri och att vi från politiken håller armlängds avstånd från den?

Anf. 47 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Det är en väldigt relevant och bra fråga, som också visar på en tydlig målkonflikt. Å ena sidan vill vi såklart att studieförbunden ska ha mycket frihet att själva bestämma över sin verksamhet. Å andra sidan är skattebetalarna med och finansierar detta. Det är människor som går till jobbet tidigt varje morgon och jobbar åtta nio timmar varje dag som är med och betalar detta. Då måste man också kunna komma åt fusk och felaktigheter i systemet och ha tydliga kontrollinstanser som säkerställer att pengarna går till det de ska gå till och inte hamnar i bedragares fickor eller i extremistisk verksamhet, som vi har sett på flera håll, inte minst när det gäller ABF i Botkyrka. Här finns mer att göra.

Budgetanslagen till folkbildningen

Anf. 48 AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Det är anmärkningsvärt med en liberal utbildningsminister som ställer utbildning mot bildning på det här sättet, när vi vet hur dessa viktiga utbildningsformer samspelar med varandra och har gjort så historiskt. Detta är heller ingen satsning på folkhögskolorna, som ministern påstår. Man sköt till 100 miljoner, det är sant, men man drog också bort nära 400 miljoner förra året. Folkhögskolesverige är inte nöjt.

Det regeringens dråpslag mot folkbildningen medför är stora konsekvenser för alla de människor runt om i landet som berörs och som deltar i studieförbundens verksamhet. Det är ungdomsbandet som behöver replokal. Det är pensionären som får sin meningsfulla fritid och gemenskap i studiecirkeln. Det är personen med funktionsnedsättning som står långt ifrån arbetsmarknaden och för vilken studieförbunden bidrar till rustning för att personen ska få ett jobb. Inte minst är folkbildningen viktig för integrationen. Med de här drakoniska nedskärningarna blir Sverige ett fattigare land.

Min fråga till utbildningsminister Mats Persson är: I ljuset av de stora konsekvenserna för studieförbunden, är regeringen beredd att backa nedskärningarna för att värna kultur, demokrati och bildning i hela vårt land?

Anf. 49 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Bildning är en viktig del i det demokratiska samhället. Vi i Sverige ska vara stolta över den tradition vi har av att ha många arenor där man bedriver kultur, utövar olika typer av fritidsaktiviteter eller får möjlighet att föra demokratiska samtal i studiecirklar och på olika sätt föra det demokratiska samtalet vidare. I det ligger naturligtvis också att ha goda möjligheter till utbildning.

Regeringen lägger fram den här budgeten i en väldigt tuff ekonomisk tid. Då handlar politik om att prioritera, och vi prioriterar utbildning väldigt högt. Vi gör då en omfördelning från studieförbundens verksamhet till utbildningar som leder till riktiga jobb.

Det gör vi också i ljuset av att studieförbunden har präglats av problem med fusk och felaktigheter. Vi vet att pengarna inte alltid går till det som de är tänkta att användas till. Jag tycker att det är ett ansvarsfullt förhållningssätt att använda skattebetalarnas pengar på det sättet.

Anf. 50 AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Att det har förekommit problem inom folkbildningen är vi medvetna om i denna kammare. Den förra S-ledda regeringen tog också initiativ inte minst till att tillsätta den stora folkbildningsutredningen, ledd av liberalen Christer Nylander, för att se hur man kan förbättra förutsättningarna för folkhögskolorna. Det har också pågått ett stort utvecklingsarbete inom folkbildningen själv i flera år, bland annat efter de synpunkter som kommit från Riksrevisionen.

Min fråga till utbildningsministern är varför regeringen inte väntade med att göra förändringar i fördelningen av anslaget till folkbildningsutredningen fått jobba klart.

Anf. 51 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Jag tackar frågeställaren för frågan.

Det finns en väldigt stor samsyn i denna kammare om att bildning är viktigt. Men politik handlar om att välja och att prioritera. Regeringen prioriterar utbildning väldigt högt och bygger nu ut den med 20 000 platser för alla runt om i Sverige som behöver utbilda sig för att kunna ta de bristyrken som finns i samhället. Det är en viktig prioritering, för om vi inte gör den blir vårt samhälle fattigare. Det är en prioritering att vara stolt över och en prioritering som kommer att bära Sverige mycket bättre framåt.

Mäns våld mot kvinnor

Anf. 52 CAROLINE HÖGSTRÖM (M):

Fru talman! Min fråga går till justitieminister Gunnar Strömmer.

De senaste åren har det äntligen börjat pratas om mäns våld mot kvinnor i bred bemärkelse. Flera kvinnor vittnar om vad de utsatts för hemma, på den plats som borde vara den tryggaste punkten.

Men vi ser fortfarande att stödet inte räcker. Kvinnor får sin skyddade bostad röjd, både av myndigheter och i samband med umgängesrätt för barnen. Kvinnor tvingas lämna allt, medan förövarna närmast kan fortsätta leva sina liv som vanligt, oftast med pinsamt låga straff i bagaget, givet den kränkning och det våld som oftast ligger bakom.

Relationsvåldet har också ofta en bredd som kan kännas nästan ofattbar om man inte själv blivit utsatt eller sett någon nära bli utsatt. Det handlar om kontroll, isolering och både fysiskt och psykiskt men också ekonomiskt våld.

Jag vet att regeringen är besjälad av frågan om ett tryggare Sverige. Kan justitieministern beskriva några av de åtgärder som regeringen planerar att vidta för att skydda kvinnor i större utsträckning?

Anf. 53 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Tack, Caroline Högstrom, för att du lyfter upp en viktig fråga i dagens debatt!

Inga barn, inga kvinnor och inga tjejer ska tvingas begränsa sina liv. Därför har regeringen tagit en lång rad initiativ för att motverka mäns våld mot kvinnor. Det handlar till exempel om en översyn av straffskalorna för vålds- och sexualbrotten. Och det handlar om att se över reglerna för villkorlig frigivning och prøvotid.

Vi har också gett en utredare i uppdrag att se över reglerna för kontaktförbud, för att sådana verktyg ska kunna omfatta större geografiska områden än i dag. Till exempel ska våldsamma män förbjudas att vistas i samma kommun som deras före detta partner.

I somras tog vi fram underlag till förslag för att stärka det hyresrättsliga skyddet för brottsutsatta kvinnor. Och vi har dragit igång arbetet med ett nytt åtgärdsprogram för att motverka och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Sammantaget kommer mäns våld mot kvinnor att fortsätta vara en utomordentligt högt prioriterad fråga för den här regeringen.

Anf. 54 CAROLINE HÖGSTRÖM (M):

Fru talman! Stort tack för svaret, justitieministern!

Som justitieministern vet är det en i mångt och mycket livsviktig fråga för många av de här kvinnorna. Därför är jag väldigt glad, inte bara för att vi har en moderat justitieminister utan någon som faktiskt också är villig att göra jobbet för att vi ska få ett säkrare, grönare och framför allt friare Sverige för alla kvinnor.

Anf. 55 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Jag vill understryka betydelsen av att få ett brett stöd i kammaren för också de här frågorna.

I somras när vi presenterade vårt stora, breda grepp om straffrätten noterade jag med viss förvåning att vi blev anklagade för bristande fokus, eftersom vi inte fokuserade våra straffskärpningar på bara den förvisso allvarliga gängbrottsligheten. För mig är det inte ett uttryck för bristande fokus utan snarare ett uttryck för att vi orkar ha bandbredden och ser annat våld och andra brott, inte minst dem som utförs mot kvinnor. Det måste uppvärderas, och det måste prägla vår straffrätt och många andra delar som kan påverka den situationen.

(Applåder)

I detta anförande instämde Fredrik Kärholm (M).

Anf. 56 TORSTEN ELOFSSON (KD):

Fru talman! Jag har en fråga till justitieminister Gunnar Strömmer om tillträdesförbud.

Sedan något år tillbaka har vi en lag om tillträdesförbud som gäller bland annat butiker. Man kan konstatera att om det var illa tidigare har det nu blivit värre, med omfattande stölder i butik. Det förekommer även hot och våld. Handeln gör stora förluster på grund av detta.

Vi kan också konstatera att brottsligheten kryper nedåt i åldrarna. Den lag som vi nu har omfattar inte unga under 15 år. De kan inte få tillträdesförbud.

Livsmedelshandlarna har framfört viss kritik mot nuvarande lagstiftning och tycker att det finns förbättringspotential. De vill att det ska bli lättare att få beslut om tillträdesförbud och att möjligheten att stoppa personer, dem som kommer in och stör och stökar till det, ska öka. De efterlyser också en enhetlig bedömning.

Min fråga till justitieministern är om man överväger en översyn eller skärpning av lagstiftningen.

Anf. 57 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Tack, Torsten Elofsson, för en mycket viktig fråga!

Det är slående att rättstrygghetsfrågorna av företagare listas som de enskilt viktigaste. Det handlar inte bara om tryggheten och säkerheten för medarbetarna eller den egna egendomen. Det är också en avgörande fråga för tillväxt och expansion. Därmed blir det också en fråga om den ekonomiska tillväxten i landet.

Det är nu jätteviktigt att få ta del av vittnesbörden från handlare runt om i landet. Jag har också mött dem när jag har besökt butiker. Det råder ingen tvekan om att tillämpningen av det här viktiga förbudet inte når hela vägen så som det var tänkt.

Jag är beredd att göra en översyn och även ta del av vilka behov handlarna själva ser när det gäller att förändra regelverket för att det på ett mycket bättre sätt än i dag ska skydda både medarbetare och ägare till de butiker som drabbas av stölder, hot och våldsamheter.

Anf. 58 TORSTEN ELOFSSON (KD):

Fru talman! Jag har en följdfråga, som egentligen är på samma tema.

Sedan 2005 har vi tillträdesförbud också när det gäller idrottsanläggningar, framför allt fotbollsarenor. Tanken var att komma till rätta med läktarvåldet. Vi kan väl konstatera att vi inte riktigt har nått ända fram i det avseendet. Det finns fortfarande mycket stök och bök, och stora polisiära resurser avsätts för att stävja detta.

Är det läge att se över lagstiftningen även när det gäller det tillträdesförbudet?

Anf. 59 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Det långa talets korta mening är ja.

Jag hade i juni glädjen att ha ett möte om de här frågorna med företrädare för både Fotbollssverige och Idrottssverige i bredare bemärkelse, ock-

så i ljust av ett antal våldsamma händelser på fotbollsläktare under försommaren.

Vi ser över flera av de frågor som då lyftes upp. Tillträdesförbudet är en del, men det finns även andra frågor. Ett exempel är hur man ska få använda bildmaterial från övervakningskameror för att på ett effektivt sätt kunna identifiera och stänga av enskilda våldsverkare.

Jag avser att komma tillbaka med de här frågorna längre fram under hösten.

Beredskapspolisen

Anf. 60 MARTIN MELIN (L):

Fru talman! Även jag har en fråga till justitieministern.

Vi har som bekant brist på poliser i landet. Det vill jag inte lasta den här regeringen för. Det får tidigare regeringar, i pluralis, ta på sig ansvaret för.

Med anledning av säkerhetsläget i Europa i dag rustar inte bara försvaret utan även civilförsvaret upp. Där har polisen en viktig funktion. Då kan man fråga sig varför polisen inte rustar upp, för att förbereda sig på den förhöjda beredskap som eventuellt kan komma, med tanke på pandemier, flyktingströmmar och så vidare. Det är situationer som kommer att kräva ganska stora polisiära resurser.

Tidigare hade vi beredskapspolisen att ta till vid sådana uppdrag och situationer, men den lades ned i slutet av 90-talet. En särskild beredskapspolis levde kvar till 2012, men även den är borta. Beredskapspolisen kan användas även i fredstid, till exempel vid trafikdirigering, bevakningsuppdrag eller enklare trygghetsskapande uppdrag.

Min fråga till justitieministern är: Finns det någon möjlighet att eventuellt återinsätta beredskapspolisen?

Anf. 61 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Tack, Martin Melin, för en viktig fråga!

Det råder ingen som helst tvekan om att samhällsutvecklingen och samhällsproblemen innebär stora påfrestningar för svensk polis. Jag vill först och främst understryka att rekordsatsningen på rättsväsendet som den här budgeten innebär för perioden 2024–2026 alltså ökar insatserna till rättsväsendet från 69 miljarder till historiska 90 miljarder. En viktig del i det är att säkra den fortsatta tillväxten av polisen. Det är A och O för att kunna möta alla de uppgifter som till syvende och sist kommer att vara polisens också i framtiden.

Med det sagt kan vi bara konstatera att det i fråga om beredskap vid kriser och andra samhällsstörningar i fredstid och höjd beredskap i samband med krigsfara, ytterst i krig, ändå finns utrymme för att diskutera i vad mån det behövs andra förstärkningar. Ett sådant arbete pågår i Regeringskansliet. Jag avser att återkomma till de frågorna under hösten.

Anf. 62 MARTIN MELIN (L):

Fru talman! För att spara tid säger jag bara att jag är nöjd med det svaret.

Anf. 63 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Jag är väldigt nöjd med att ledamöterna här inne, i synnerhet Martin Melin, är nöjda med svaren. Det är jag nöjd med.
(Applåder)

Prot. 2023/24:8

21 september

Frågestund

Introduktionsjobben och jämställdheten

Anf. 64 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Regeringen har tidigare slagit mot utrikes födda kvinnors etableringsmöjligheter på arbetsmarknaden genom att slopa extratjänster och ta bort skrivningar i Arbetsförmedlingens regleringsbrev.

Nu går arbetsmarknadsministern vidare med att avveckla den åtgärd inom jobbpolitiken vars siffror pekar i bästa riktning när det gäller kvinnors deltagande, nämligen introduktionsjobben. Hur tänker regeringen egentligen när det kommer till jämställdheten?

Anf. 65 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Få saker är viktigare i landet Sverige än lika skyldigheter och lika möjligheter. Det gäller oavsett varifrån du kommer och oavsett när du i så fall kom till Sverige.

Vi storsatsar på att se till att också utrikes födda kvinnor får en chans till yrkesvuxutbildningar och yrkeshögskoleutbildningar. Det är en viktig satsning.

Vi har presenterat etableringsjobb som mer specifikt är inriktade på att tillsammans med parterna hjälpa människor att ta sina kanske första steg in på den mer reguljära arbetsmarknaden – kanske efter många, många år i sfi och på olika former av praktik eller för den delen extratjänster. Vi fokuserar på arbetsplatsnära insatser med hög effektivitet för att vi vill att så många människor som möjligt i Sverige ska komma i arbete.

Soldaters personliga utrustning

Anf. 66 LARS LARSSON (SD):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Pål Jonson.

Turerna kring soldaters personliga utrustning har varit väl omdebatterade i olika medier under det senaste året. Tyvärr ser vi att tidigare regeringars besparingar och farliga politik har satt djupa spår i det svenska försvaret.

Vi sverigedemokrater kan inte acceptera att värnpliktiga springer runt i svarta sopsäckar eller att reservofficerare står dyngsura på skjutbanan, och vi vet att försvarsministern delar vår uppfattning i denna fråga. Vi befärar att gamla processer, otydliga regelverk och diverse flaskhalsar kommer att fördröja den förmågehöjning som behövs till 2030.

I regleringsbrevet bör det ingå ett uppdrag kring regelverk och processer. I Norge har man lyckats bli av med uppemot 60 procent av sina gamla processer på ganska kort tid. Därför är min fråga vilka initiativ statsrådet är beredd att ta med tanke på det som har framförts.

Anf. 67 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru talman! Tack, Lars Larsson, för en mycket angelägen fråga! Jag tror att vi är många som tycker att uppgifterna om begränsningar i personlig utrustning för de värnpliktiga är helt oacceptabla. Det är också en uppfattning som jag vet att ÖB delar med mig. Vi har en nära dialog kring detta.

Nu krävs exceptionella åtgärder kopplade till att komma till rätta med detta. Det är mycket viktigt eftersom alla som är värnpliktiga även kommer att vara ambassadörer för Försvarsmakten. Vi vill att så många som möjligt av dem som gör värnplikten söker en bana in i försvaret som specialistofficer, sjöman, soldat eller officer.

De uppgifter som jag har fått nu är att Försvarsmakten vidtar åtgärder, och det är hög tid. Jag har fått uppgifter om att man snabbupphandlar sådana saker som termosar, ryggsäckar och regnställ. Det är helt nödvändigt att komma till rätta med de här sakerna.

Sedan finns det också andra saker, som Lars Larsson är inne på. De handlar om att skapa goda förutsättningar för Försvarsmakten att växa. Men det är frågor som är kopplade till en bredare frågeställning än den som lyftes fram nu.

Anslagen till universitet och högskolor

Anf. 68 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Min fråga går till utbildningsministern.

Jag skulle vilja säga att samhället blir fattigare om vi inte satsar på utbildning. Nu drabbas universitet och högskolor av nedskärningar på totalt 420 miljoner kronor. Dessutom har det dragits ned på olika forskningsanslag under året, och studentförbunden får mycket mindre anslag.

Vi säger ofta att vi vill vara ledande inom innovation – inte bara teknisk innovation – och att vi vill möta klimatkrisen. Men gör vi verkligen det genom färre lärarledda timmar, mindre lokaler, sämre studenthälsa, mindre forskning och mindre studentdemokrati?

Vad har den här regeringen emot akademien och studenterna?

Anf. 69 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Det är precis tvärtom i verkligheten och i regeringens politik i förhållande till det som frågeställaren precis beskrev. Regeringen bygger alltså ut den högre utbildningen. Det satsas de närmaste åren mer pengar på den sektorn än vad det har gjorts tidigare.

För första gången på 15 år blir det fler lärarledda timmar för den som läser till ingenjör, exempelvis. Vi gör riktade satsningar på forskning kopplad till batterier, som är del av den gröna omställningen. Vi bygger ut antalet platser på de tekniska utbildningarna, till exempel till civilingenjör och en rad andra.

Regeringen har väldigt höga ambitioner kopplade till utbildning och forskning, och det märks också i den här budgeten eftersom vi bygger ut verksamheten.

Anf. 70 ANDERS ÅDAHL (C):

Fru talman! Jag vill också vända mig till utbildningsministern, som såklart noterar att det handlar om prioriteringar när man ska landa i en statsbudget. Jag har sålunda en fråga om prioriteringar.

Regeringen skär ju kraftigt ned på anslagen till folkbildningen i Sverige. För folkhögskolorna handlar det om 400 miljoner kronor över två år, och för studieförbunden är det en neddragning med över 1 miljard kronor de kommande tre åren.

För den högre utbildningen gör regeringen några bra punktinsatser på till exempel civilingenjörsutbildningar och STEM-området Science, Technology, Engineering and Mathematics. Men på totalen minskar man ändå anslagen till den högre utbildningen med bortåt 420 miljoner kronor. Det beror främst på två olika typer av sparbeting som i slutändan faktiskt ger både mindre av högre utbildning i Sverige och sämre kvalitet på den högre utbildningen. Varför gör regeringen den prioriteringen?

Anf. 71 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Jag tackar frågeställaren.

Det är viktigt, tycker jag, att vi i riksdagen beskriver verkligheten och det regeringen gör på ett korrekt sätt. Det är ju inte så att regeringen skär ned på folkhögskolorna, utan regeringen skjuter till 100 miljoner kronor. Jag noterade att SVT:s *Rapport* i går bad om ursäkt och erkände att de hade beskrivit detta på ett felaktigt sätt.

Regeringen satsar mer pengar på högre utbildning nu och under de kommande åren än vad som tidigare har legat i budgeten. Precis som Anders Ådahl beskriver det handlar det om rejäla satsningar på ingenjörer och på den tekniska sidan, därför att den gröna omställningen i samhället kräver det. Detta är en viktig prioritering som regeringen gör. Vi som politiker hade gärna lovat allt till alla, men verkligheten ser ut så att vi måste prioritera. Detta är så viktigt för den gröna omställningen att det står högt upp på regeringens agenda.

(Applåder)

Anslagen till klimatanpassning

Anf. 72 DANIEL HELLDÉN (MP):

Fru talman! Jag riktar mig till justitieminister Strömmer.

I går fick vi se regeringens budget. Den är väldigt talande för Tidöpartierna. Man kapitulerar. Man låter utsläppen av koldioxid kraftigt öka.

Samtidigt ser vi hur klimatförändringarna ställer allt på ända, och ett instabilt väder skapar förtvivlan. Det är antingen för torrt eller så dränks våra städer eller orter som Västerås och Åre. Om tågen går spårar de ur. Egendomar skadas, och regeringen gör ingenting.

Jo, det är en sak som görs av regeringen. Man skär ned anslagen till klimatanpassning nu när vi akut måste förebygga skador. Tycker statsrådet att det är att ta ansvar för Sveriges säkerhet att minska anslagen till klimatanpassning?

Frågestund

Anf. 73 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):
Fru talman! Tack, Daniel Helldén, för den utomordentligt viktiga frågan!

Nej, det tycker jag inte. Därför är det utmärkt att se de stora medel som ligger på MSB under rubriken Försvar. Där finns de stora medlen för klimatanpassning. De är oförändrade och kommer att vara utomordentligt viktiga framöver, i synnerhet mot bakgrund av de stora utmaningar och problem som finns med klimatet, som Daniel Helldén är inne på.

Man får väl ändå säga att det är något överdrivet att säga att regeringen inte gör någonting. Jag kan konstatera att av de tre största klimatbudgetar som har lagts fram för riksdagen står den här regeringen för två. Faktum är att Miljöpartiet inte varit med och påverkat någon av dessa budgetar. Detta tycker jag är någonting att rätta på ryggen med.

Om jag dessutom kollar på alla konklusioner som handlar om att minska utsläppen och bygga ut energiförsörjningen – allt det som inte minst Riksrevisionen har konstaterat att tidigare regeringar med Miljöpartiet i spetsen underminerat förutsättningarna för – kan jag konstatera att förutsättningarna för att nå klimatomålen över tid är utomordentligt mycket bättre med den här budgeten och den här politiska inriktningen än med den som Daniel Helldén och Miljöpartiet tidigare har medverkat till.

Det svenska stödet till Ukraina

Anf. 74 MAGNUS RESARE (M):

Fru talman! Min fråga går till försvarsminister Pål Jonson.

Jag har förstått att försvarsministern nyligen deltog på givarkonferensen för Ukraina nere i Ramstein. Som jag förstår det uppgår nu det svenska militära stödet till Ukraina sedan krigsutbrottet till över 20 miljarder kronor. Skulle försvarsministern kunna berätta om vilken nytta det svenska stödet till Ukraina gör? Han kan också gärna säga någonting om hur det påverkar den svenska försvarsförmågan.

Anf. 75 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru talman! Jag tackar Magnus Resare för frågan. Låt mig först säga att vi i Ramstein var över 50 länder som är engagerade på global nivå för att stötta Ukraina. Om Ryssland skulle ha ett liknande möte skulle det på sin höjd vara tre länder som deltog. Det inger styrka. Sverige är en del av ett större internationellt sammanhang när det kommer till att stötta Ukraina, men vi är också en av världens tio största donatorer till Ukraina.

Flera saker handlar naturligtvis om stödet till Ukraina, som kommer att vara angeläget framöver. Dels handlar det om att fortsätta utbildningsinsatserna. Tyvärr har ukrainarna en hel del förluster, och det är fortsatt viktigt att vi fortsätter att utbilda ukrainarna. Dels är det viktigt att stötta ukrainarna med olika typer av ammunition och luftvärnssystem. Det hjälper alltså inte att skicka stridsvagnar, stridsfordon och artillerisystem om de inte har ammunition. Det kommer att vara väldigt viktigt.

Avslutningsvis arbetar regeringen hårt för att Ukraina ska ha möjlighet att köpa ny försvarsmateriel från den försvarsindustri som är verksam i Sverige och andra delar av Europa. Det kommer att vara väldigt viktigt för att långsiktigt kunna försörja den ukrainska försvarsmakten.

Anf. 76 LILI ANDRÉ (KD):

Fru talman! Min fråga går till utbildningsminister Mats Persson.

Forskning är helt avgörande för att få fram ny kunskap och för samhällets utveckling och välfärd men också för att kunna möta de utmaningar som vi ännu inte kan föreställa oss. Sverige är en stark forskningsnation med världsledande forskare och företag, men tyvärr har vi halkat efter och tappat position i en internationell jämförelse. För att Sveriges konkurrenskraft och innovationskapacitet ska bibehållas krävs det långsiktiga satsningar och investeringar. För att höja kvaliteten på forskningen behövs prioriteringar och koncentration.

Min fråga till utbildningsminister Mats Persson är: Hur kan vi skapa goda förutsättningar så att Sverige återtar en topplacering som forskningsnation?

Frågestund

Anf. 77 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Jag tackar frågeställaren för en utmärkt fråga. Det är helt riktigt att Sverige de senaste 20 åren har tappat i relation till andra länder.

Vi är ett ”small and smart country”. Vi lever på att vi hela tiden kan utveckla nya innovationer, komma på den senaste tidens teknologi och sälja de produkterna och tjänsterna på en global marknad. Där spelar naturligtvis samspelet och samarbetet mellan enskilda företag och akademin en väldigt viktig roll. Även akademin i sig själv spelar en väldigt viktig roll. Vem kunde för 20–30 år sedan veta att batterier skulle vara ett av de hetaste områdena på 2020-talet? Det var väldigt få. Men vi ska vara glada att vi har haft forskare som fortsatt att utveckla ny teknik på det här området hela tiden.

För att vi ska komma fram bättre behöver vi satsa mer på excellent forskning. Vi behöver satsa på de bästa forskarna. Vi behöver se till att koncentrera våra resurser där de gör mest nytta.

Skåne och den gröna omställningen i Norrland

Anf. 78 CAMILLA MÅRTENSEN (L):

Fru talman! Min fråga går till arbetsmarknadsministern.

Den gröna omställningen i norr är fantastisk. Den visar att det inte råder någon motsättning mellan klimatomställning och tillväxt. Samtidigt finns det en hög arbetslöshet i andra delar av Sverige. Jag kommer från Skåne. I vissa delar av Malmö är var fjärde person bidragsberoende på lång sikt.

Vilka åtgärder vidtar regeringen för att få fler personer från Skåne att delta i den gröna omställningen i norr?

Anf. 79 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Jag tackar för frågan. Det viktigaste vi gör är att satsa på utbildning. Oavsett var människor lever och bor och hur länge de har varit utan arbete ska de ha förutsättning att ta de många jobb som växer fram.

De investeringar som nu görs i norra Sverige brett och på många sätt kommer att kräva mängder av olika kompetenser. Därför satsar vi, som jag sagt tidigare, stort på yrkesvux och yrkeshögskola. Vi ska också se till att vi snart har etableringsjobben på plats för att få människor att ta det här steget in och sedan också kunna ta de jobb som finns.

Man bygger nu så det knakar, exempelvis i Boden, där jag var för inte så länge sedan. Kommuner känner oro – var är den välutbildade personalen? Det är vårt ansvar i regeringen att se till att människor kommer i arbete och blir anställbara med bra yrkesutbildning. Då krävs det att man prioriterar i arbetsmarknadspolitiken.

Ukraina och ammunitionsindustrins ansvar

Anf. 80 PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till försvarsministern med anledning av diskussionen om ammunitionsbehovet i Ukraina.

Det är mängder av europeiska länder som levererar ammunition till Ukraina. Det här får effekter på ammunitionstillgången i de egna förråden. Det är nödvändigt att vi får en ökad produktion, både för att tillgodose de egna behoven i respektive nation och för Ukrainas del. Då måste ansvaret för leveranserna av ammunition skjutas från försvarsmakterna till industrin. Det här är ingen enkel process. Produktionslinjer måste upprättas, det måste skapas fabriker som avsätter sin produktion direkt riktat till Ukraina och staten måste garantera produktion.

Vilka initiativ tar ministern för att det här ska ske på både europeisk och nationell basis, så att industrin får en ökad ansvarsuppgift i praktiken?

Anf. 81 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru talman! Jag tackar Peter Hultqvist för en angelägen fråga. Precis som jag sa i mitt förra inlägg är tillgången till ammunition och luftvärns-system helt avgörande för att Ukraina ska fortsätta att ha framgång på slagfältet.

Regeringen vidtar ett antal åtgärder. Under det svenska EU-ordförandeskapet förhandlade vi fram ASAP, ett europeiskt initiativ som bland annat syftar till att EU ska kunna ge upp till 1 miljon artillerigranater under ett år. Det samarbetet går framåt. Det finns också en möjlighet för försvarsföretag att få stöd från EU för att kunna investera där det finns flaskhalsar i produktionen.

Regeringen har också vidtagit åtgärder på hemmaplan, bland annat genom att ge möjligheten till Försvarets materielverk att göra långsiktiga upphandlingar på artilleriammunitionsområdet och ammunitionsområdet, så att företagen vet att det kommer att vara en beläggning i Sverige under lång tid framöver. Det är väldigt viktigt för vår försörjningssäkerhet att vi har ammunitionsproduktion i Sverige och Norden – i fred, i kris och ytterst i krig.

Anf. 82 ULF LINDHOLM (SD):

Fru talman! Trots en historiskt hög arbetslöshet jämfört med övriga europeiska länder är fortfarande kompetensbristen stor i Sverige inom många yrken. Det är ett problem som delas av många andra länder, men även här sticker Sverige ut i negativ bemärkelse.

Ett exempel är undersökningen Talent Shortage från Manpower Group, där man frågar 45 000 arbetsgivare i 43 länder. 69 procent av de tillfrågade anser att de har svårt att hitta medarbetare med rätt kompetens. Även i denna undersökning sticker Sverige ut. Här uppger 76 procent av arbetsgivarna att de har svårt att hitta medarbetare med rätt kompetens, detta trots att den så kallade sysselsättningsgraden är en av Europas högsta. Man kan här se att den tidigare regeringen misslyckades med sin politik för att tillgodose behoven på svensk arbetsmarknad.

Min fråga till arbetsmarknadsminister Johan Pehrson är: Vilka åtgärder kommer regeringen att vidta för att hantera kompetensbristen på den svenska arbetsmarknaden?

Anf. 83 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Tack för frågan, Ulf Lindholm!

Det är så mycket som behöver göras. Vi har en ganska omfattande utbildningsskuld i landet. Vi har en paradox. Det finns många människor som fortfarande är arbetslösa. Vi hörde tidigare att vi skulle få Europas lägsta arbetslöshet. Vi befinner oss nu på den tredje högsta i Europa, men med det tillägget att vi har en hög sysselsättning i Sverige. Det ska många andra regeringar och inte bara den förra hedras av. Där hörde ni!

Vi jobbar nu stenhårt med att fokusera på svenska språket. Är det människor som har stått länge från arbetsmarknaden ska man se till att man lär sig svenska nu. Det gäller att se till att man kan kombinera svenska språket med yrkesutbildning. Det är vad som ligger i yrkesvux och olika kombinationer däremellan. Jag har tidigare nämnt yrkeshögskolan. Vi har etableringsjobben.

I slutändan är det nödvändigt att Sverige också tittar framåt mot en kompetensinvandring. Vi ställer om den arbetskraftsinvandringspolitik som nu har varit för att komma till rätta med skuggsamhället. På lång sikt kommer Sverige att behöva kompetensinvandring också fortsatt. Tills vidare har vi många som behöver komma i arbete som i dag står utanför, och det finns jobb att söka.

Återanpassning av unga gängkriminella

Anf. 84 ULRIKA LILJEBERG (C):

Fru talman! Jag vill rikta mig till justitieminister Gunnar Strömmer. Vi har den senaste tiden nästan dagligen hört talas om 13-åringar, 15-åringar, tonåringar och barn som mördar och mördas.

I går kom en ESO-rapport från Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi. Den heter *Tuffa tag och tillit – en ESO-rapport om utslussning, eftervård och återfall för dömda till sluten ungdomsvård*. Vi ska stoppa

Frågestund

nyrekryteringen. Men vi från Centerpartiet anser att det är lika viktigt att de unga kanske för första gången återanpassas och rehabiliteras till ett vanligt vardagsliv.

Vi ser alla regeringens starka engagemang i att förhindra rekrytering och för ökad lagföring av unga. Det är avgörande i den här situationen. Men kan vi förvänta oss att regeringen engagerar sig lika starkt för en lyckad utslussning till ett vanligt liv, till exempel i enlighet med de rekommendationer som finns i ESO-rapporten?

Anf. 85 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Tack, Ulrika Liljeberg, för att du lyfter den här oerhört viktiga frågan!

Det korta svaret på din fråga är ja. Ledamöterna av den här kammaren och medborgarna har rätt att förvänta sig ett sådant engagemang från regeringen, och det kommer de att få.

Jag får peka på den stora reformen på det här området som vi nu förbereder, nämligen övergången till ungdomsfängelse. Ett viktigt skäl för det är att lyfta över de grövst kriminella i Kriminalvårdens hantering för att bland annat Sis-hem och andra delar av den mer sociala sidan ska kunna fokusera på andra ungdomar.

I det ligger också att förändra påföljderna. Ett viktigt argument för den förändringen är just vad som ska hända efter ett avtjänat straff. Som rapporten pekar på, och som också har bekräftats av dem som praktiserar detta, har det varit alldeles för dåligt.

Den villkorliga frigivningen från ett fängelsestraff kommer att erbjuda fantastiska möjligheter för krav, omsorg, behandling och fortsatt arbetsträning också när straffet är avtjänat. Låt oss fortsätta den diskussionen gemensamt framöver.

Sveriges säkerhet och Arktis

Anf. 86 MARGARETA CEDERFELT (M):

Fru talman! Min fråga går till försvarsminister Pål Jonson. Den handlar om Arktis.

Vi kan se hur intresset för Arktis ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv ökar och hur stormakter som Ryssland och Kina ökar sin närvaro.

Med anledning av detta undrar jag vilka åtgärder som försvarsministern vidtar för att vi som nation liggande uppe i norr ska ha en säkerställd trygghet i vårt närområde.

Anf. 87 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru talman! Tack, Margareta Cederfelt, för frågan!

Det är helt uppenbart att Ryssland har prioriterat Arktis. Vi ser ett Ryssland som inte har imponerat på slagfältet i Ukraina och är försvagat på markstridssidan. Men när det kommer till luftstridskrafterna och sjöstridskrafterna är de i det närmaste intakta. De är viktiga i Arktis. Ryssland har jobbat på att återbesätta ett antal platser i den arktiska miljön. Det är någonting som vi får förhålla oss till.

Vi stärker nu den militära närvaron i norra Sverige. Helt i linje med Försvarsberedningen anser jag att både Östersjöområdet och Nordkalotten

kommer att bli viktiga strategiska områden när vi blir allierade. Det handlar om att vi återetablerar ett regemente i Arvidsjaur. Vi förstärker också det som nu kommer att heta Norrlandsbataljonen. Vi får två stycken av dem.

Vi fördjupar också samarbetet med både Finland och Norge uppe i den arktiska regionen. Det samarbetet kommer att bli ännu starkare när vi blir fullt ut allierade med Nato. Då kan vi också ha en gemensam försvarsplanering.

Prot. 2023/24:8
21 september

Frågestund

Förbud mot kusinäktenskap

Anf. 88 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Jag ställer min fråga till justitieministern.

Vi kristdemokrater har under lång tid arbetat för en ändring i Sverige där kusinäktenskap blir förbjudet. Det är alltför ofta förknippat med tvång att gifta sig med en kusin. Det är en företeelse som jag anser inte hör hemma i Sverige. Arrangerade äktenskap har starka inslag av påverkan som vi inte tror är sunda.

Det är med glädje jag kan konstatera att regeringen har tillsatt en utredning om förbud mot kusinäktenskap. Däremot finns det i princip i utredningsförslaget eller i debatten inga förslag om rättsliga påföljder som har någon verkan. Jag tror nämligen att det blir en ganska tandlös lag om vi inte har några rättsliga påföljder i grunden som gör att man ser en effekt i det man gör mot lagen.

Jag frågar därför om ministern kan tänka sig att i samband med att kusinäktenskapen förbjuds i Sverige även införa en kännbar rättslig påföljd.

Anf. 89 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Tack, Larry Söder, för en viktig och intressant fråga!

Det är till att börja med helt riktigt att kusinäktenskap har kommit att bli ett reellt frihetsproblem för många flickor och unga kvinnor i vårt land och även i andra länder. Det känns väldigt angeläget att ta ett reformgrepp som ökar friheten och självbestämmandet för unga kvinnor i vårt land. Men den här diskussionen förs även i andra länder.

Den fråga som Larry Söder tar upp är intressant. Jag har noterat de kommentarerna från fler håll. Det naturliga greppet är förstås att ta det den familjerättsliga vägen. Vilka förhållanden erkänner vi i lagstiftningen? Men det är klart att man kan se framför sig att man ordnar de här arrangemangen i alla fall fast på andra sätt.

Jag vill gärna fortsätta den diskussionen, gärna grundad i praktisk erfarenhet från både vårt land och andra länder. Så får vi se om det finns mer att göra på det här området.

Folkbildningsutredningen

Anf. 90 LAWEN REDAR (S):

Fru talman! Många riksdagskollegor har här i dag lyft fram regeringens förslag om kraftiga ekonomiska nedskärningar gentemot studieförbunden samt deras konsekvenser på Sveriges kulturliv, det civila samhället och för den enskilda människans bildningsresa.

Utbildningsminister Mats Persson bekräftar här i dag att ingen konsekvensanalys har gjorts samt att folkbildningsutredningen kan förbises eftersom ministern inte inväntar dess förslag innan åtgärder vidtas.

Jag är nyfiken på vilket värde som utbildningsministern sätter på folkbildningsutredningen, som ska vara klar nästa år, samt hur han ser på framtiden för folkbildningen i Sverige.

Anf. 91 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Regeringen har väldigt stort förtroende för den utredning om folkbildning som just nu pågår. Den är väldigt viktig för att hitta en väg framåt och för att vi gemensamt ska kunna hitta en modell där vi å ena sidan säkerställer att studieförbunden har mycket frihet att själva utforma sin verksamhet och å andra sidan säkerställer skattebetalarnas legitima rätt att veta att pengarna används till rätt saker och att de inte hamnar i fickor där pengarna inte ska vara.

Jag tycker att detta är viktigt, och utredningen är väldigt viktig. Det är också viktigt i ljuset av den skandal vi har kunnat bevittna inom ABF Botkyrka som har tagit sig så långt att nio folkvalda ledamöter valde att lämna Socialdemokraterna med anledning av den skandalen. Det visar på vikten av att vi kommer till botten av den här typen av problem.

Utredning om förbud mot kusinäktenskap

Anf. 92 MARTIN WESTMONT (SD):

Fru talman! Min fråga går till justitieministern, och den handlar i stort sett om samma ämne som Larry Söder frågade om nyss, nämligen detta att regeringen har tillsatt en utredning om förbud mot kusinäktenskap. Det är bra med tanke på de komplikationer som kusinäktenskap för med sig, till exempel när en kvinna vill skilja sig och hon så att säga delar familj med den person hon vill skiljas från.

Min fråga till justitieministern är helt enkelt om han är beredd att se över incestlagstiftningen för att göra det straffbart att gifta sig med sin kusin.

Anf. 93 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Som Martin Westmont noterade ställde Larry Söder samma fråga för en stund sedan. Jag får väl upprepa mitt svar.

I grund och botten är det naturliga sättet att ta sig an en fråga om vilka relationer och samlevnadsformer som staten ska erkänna att man tar detta den familjerättsliga vägen. Det är så det är reglerat när det gäller äktenskap, samboförhållanden och annat.

Bakgrunden till just det här reformgreppet är att det finns ett djupt känt problem med tvång och ofrihet. Äktenskap används tvångsmässigt och i syfte att inskränka den enskildas – det är i regel en ung kvinna det handlar om – rätt att själv bestämma över sitt liv.

Jag har noterat synpunkterna. Jag välkomnar greppet men ser också frågetecknet: Kommer detta att vara tillräckligt effektivt för att komma åt det bakomliggande tvånget? Jag är beredd att fortsätta diskussionen, gärna på basis av ett lite mer ordentligt empiriskt underlag, med ledamöter i kamraren och i andra sammanhang.

Anf. 94 MARTINA JOHANSSON (C):

Fru talman! Barns rättigheter behöver stärkas. I vårdnadstvister riskerar barn att fara illa eftersom fokus lätt hamnar på föräldrarna i stället för på barnets bästa. Efter ett antal möten som jag haft i närtid uppfattar jag att vi är nära en majoritet i riksdagen för att just utreda barns rätt till eget ombud även i vårdnads-, boende- och umgängesfrågor. Min fråga till Gunnar Strömmer är därför om han är beredd att tillsätta en sådan utredning, alltså om barns rätt till eget ombud i vårdnads-, boende- och umgängesfrågor.

Frågestund

Anf. 95 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Tack, Martina Johansson, för frågan! Låt mig först uttrycka min beundran för idogheten i drivandet av dessa frågor som Martina Johansson och några andra ledamöter här i kammaren ägnar sig åt. Det är i och för sig inte så konstigt att de gör det, för frågeställningen är utomordentligt viktig.

I grund och botten handlar det om det angelägna i att barns intressen blir tillvaratagna i konflikter där föräldrarnas egna intressen inte nödvändigtvis överensstämmer med barnets intresse. Ni vet att vi så att säga ärvde en utredning som den förra regeringen tillsatte, som har kommit med sitt betänkande *Tryggare hem för barn*. Ni vet också att det har varit ute på remiss. Remisstiden gick ut före sommaren, och vi analyserar det nu noggrant.

Många av de frågor som lyfts här tas upp av utredningen, men inte alla. Detta är en av de frågor som inte är tillräckligt belyst. Jag tänker inte lova något, men jag noterar också att det rör på sig i riksdagen. Låt oss fortsätta dialogen framöver, så ser vi var vi landar till slut.

Försvarsförmågan i Västsverige

Anf. 96 GUSTAF GÖTHBERG (M):

Fru talman! Min fråga riktar sig till försvarsminister Pål Jonson.

Hälften av all containertrafik i Sverige passerar Göteborgs hamn, som också är Skandinavien största hamn. I Göteborg har vi en stor flygplats och en växande industri, men vi har under lång tid saknat försvarsförmåga och lokalt placerat försvar. Därmed är också försvaret och den tillväxt som man från regeringens sida just nu verkar för oerhört viktigt, också utifrån ett nationellt intresse.

I Göteborg minns vi hur det gick till när Göran Persson drog fram och lade ned regementet. Soldaterna, regementena och försvaret drog sig undan från många platser i Sverige. Med stor tillförsikt ser vi nu hur försvarsförmågan i Göteborg och på västkusten ökar.

Nu rustas Amf 4. Jag vet att försvarsministern har varit där. Jag själv besöker soldaterna nästa vecka. Man märker också vilken framåtanda de har.

Min konkreta fråga är: Hur arbetar försvarsministern och regeringen för att fortsätta att öka försvarsförmågan i Västsverige?

Anf. 97 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru talman! Tack, Gustaf Göthberg, för en angelägen fråga!

Älvsborgs amfibieregemente är ju en viktig återetablering av Försvarsmakten på en mer permanent bas. Försvarsmakten växer nu på flera sätt på västkusten. Det finns tunga skäl till det. Bland annat handlar det naturligtvis om hur viktig Göteborgs hamn är för att försörja inte bara Sverige utan egentligen hela Norden. Det sker stora framsteg där.

Vid sidan av detta är Göteborgs hamn, bedömer jag, också mycket viktig för världsstöd, det vill säga för att vi ska kunna få hjälp i händelse av kris och krig. Framför allt är detta viktigt när vi blir allierade.

Förra hösten fattades beslut om ett uppdrag på 200 miljoner till Fortifikationsverket för att stärka den örlogshamn som finns på Karingberget i anslutning till Göteborgs hamn. Vid sidan av detta skapar de höjda försvarsanslagen förutsättningar för att göra mer riktade försvarsinvesteringar också i Göteborg med omnejd.

Anslagen till Arbetsförmedlingen

Anf. 98 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! Min fråga går till arbetsmarknadsminister Johan Pehrson.

Sverige har i dag en arbetslöshet på 6,7 procent. Det vill säga att vi har över 330 000 personer inskrivna hos Arbetsförmedlingen. Konjunkturinstitutet varnar nu för att denna siffra kan stiga till 8,4 procent nästa år. Trots detta skär Johan Pehrson ned i Arbetsförmedlingens budget med över 2 miljarder kronor och ökar förvaltningsanslaget med enbart 200 miljoner kronor, vilket är långt ifrån de 770 miljoner kronor för nästa år som Arbetsförmedlingen begärt.

Med anledning av detta vill jag fråga Johan Pehrson hur statsrådet motiverar dessa nedskärningar, särskilt när vi vet att arbetslösheten kommer att öka nästa år.

Anf. 99 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Tack, Serkan Köse, för frågan! Arbetsförmedlingen är ju en central och viktig myndighet för att hjälpa människor som hamnar i arbetslöshet. Det är ju dock inte den enda insats som görs. Vi ser också till att vi har ett bra omställningsstöd på plats via omställningsorganisationerna. Man kan dessutom mitt i livet söka en möjlighet att ställa om och skaffa sig en ny inriktning när det gäller ens yrkesarbete. Jag nämnde etableringsjobben tidigare i denna frågestund.

Det är korrekt att vi har höga krav på att Arbetsförmedlingen ska jobba effektivt. Vi använder de resurser som i dag går till det som kallas rusta och matcha till att i stället satsa mycket på yrkesutbildning i form av yrkesvux och yrkeshögskola. Vi vet att här sker det stora jobbet för att försörja svenskt näringsliv och svensk offentlig sektor med duktiga nya medarbetare. Detta är också ett sätt för människor att komma ut i de jobb som finns om de drabbas av arbetslöshet.

Anf. 100 JONAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag har en fråga till utbildningsministern. Fokus i debatten kring studieförbunden har under flera år legat på allvarliga problem. Det har handlat om problem i form av fusk, bedrägeri och felaktig användning av skattebetalarnas pengar och problem i form av gängkriminella i studieförbundsverksamhet, som på ABF:s fritidsgårdar i Botkyrka. Det har varit problem i form av tydliga islamistkopplingar, som hos studieförbundet Ibn Rushd.

I den granskningsrapport som Riksrevisionen lade fram hösten 2022 om statsbidrag till studieförbunden fann man att bland 370 granskade evenemang saknade man för nästan hälften, 44 procent, tillräckligt underlag för att betala ut pengar. Detta visar väldigt tydligt på problemet.

Grunden till haveriet har i hög grad lagts under Socialdemokraternas år vid regeringsmakten. Att sänka anslaget för studieförbunden, som SD och regeringen nu gör i statsbudgeten, medan vi agerar för att ta kontroll över vad skattepengarna faktiskt går till, är enligt min uppfattning ansvarsfullt.

Nu kommer jag till min fråga: Kan utbildningsministern beskriva varför han ser denna budgetförändring för studieförbunden som rätt prioritering i dagens situation?

Anf. 101 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Efter den här debatten har det nog inte undgått någon hur regeringen argumenterar i den här frågan. Det finns ju två bakgrunder till att vi nu omfördelar pengar från studieförbund till utbildningar som leder till riktiga jobb: batteritekniker, kockar och människor som kan jobba i vården. Det är extremt viktiga investeringar i ett läge där hela samhället skriker efter kompetenta medarbetare. Det är alltså en rimlig prioritering.

Detta görs också mot bakgrund av det väldiga fusk som vi har sett inom studieförbunden. Det är inte jag som framför detta, utan det är något som Riksrevisionen pekar på i sin rapport.

Regeringen lägger nu om politiken med ett ökat fokus på kontroll. Men vi vill också framhålla att studieförbunden är en viktig del i demokratin och utför mycket viktiga insatser. Just därför är det så viktigt att de pengar som skattebetalarna satsar på detta hamnar rätt och inte fel.

Cybersäkerheten

Anf. 102 IDA DROUGGE (M):

Fru talman! Sverige är ett land med en hög nivå av digitalisering. Men tyvärr ligger vi i Europas bottenliga vad gäller cybersäkerhet. Även internationella mätningar visar att vi kommer väldigt dåligt ut.

När det gäller att förstå allvaret och omfattningen av denna typ av brottslighet kan man konstatera att de globala kostnaderna för cyberbrottsligheten överstiger de globala kostnaderna för hela narkotikahandeln.

Många är de företag som utnyttjas och drabbas. De finns här i Stockholm, exempelvis inom svensk finansmarknad. Men det handlar också om många kommuner och myndigheter. Detta drabbar oss alla i någon ut-

Frågestund

sträckning. Jag skulle därför vilja fråga försvarsministern vad regeringen gör och vidtar för åtgärder för att stärka cybersäkerheten.

Anf. 103 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru talman! Tack, Ida Drougge, för frågan! Gapet mellan digitalisering och cybersäkerhet heter sårbarhet. Är man väldigt digital men har låg cybersäkerhet är man alltså mer sårbar. Över tid har Sverige faktiskt sjunkit i ett antal internationella mätningar. Detta är mycket allvarligt.

Regeringen vidtar ett antal åtgärder. Först och främst ser vi över det nationella cybersäkerhetscentret, bland annat genom att ge ett huvudmannaskap för det centret till Försvarets radioanstalt. Försvarets radioanstalt är sannolikt den myndighet som har allra starkast kompetens på cyberområdet. Vi instruerar också detta center att jobba nära näringslivet. Stora delar av vår samhällsviktiga verksamhet sker numera i näringslivet. Därför måste det råda en hög cybersäkerhet även där.

Vid sidan av detta gör vi satsningar på forskning och utbildning, bland annat genom en riktad satsning på det som heter Cybercampus, där man ska intensifiera samarbetet kring forskning på cyberområdet men också skapa bättre samarbete mellan universitet och andra lärosäten för att bygga ut utbildningsinsatser på cybersäkerhetsområdet och cyberutbildningar. En av de största utmaningarna är brist på kompetens.

Folkbildningen och regeringens budget

Anf. 104 ÅSA WESTLUND (S):

Fru talman! Utbildningsministern har flera gånger i dag pekat på vikten av prioriteringar. När denna regering tillträdde prioriterade man att skära ned möjligheten till utbildning för över 20 000 människor i Sverige genom neddragningar på folkhögskola, komvux och yrkeshögskola.

I denna budget lägger man tillbaka delar av dessa pengar, men faktum kvarstår. År 2024 kommer tusentals färre människor att kunna få en chans till utbildning än under den socialdemokratiska regeringen.

Min fråga är givetvis till utbildningsministern: Varför är det så viktigt för utbildningsministern att denna regering prioriterar att ge färre möjligheter att utbilda sig i Sverige?

Anf. 105 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Det är tvärtom. Regeringen bygger ut möjligheten att ta del av utbildning i Sverige. Det är fler människor som nu kommer att få möjlighet att gå en utbildning.

Låt mig ge ett exempel. Vi har Myndigheten för yrkeshögskolan, som utför otroliga insatser tillsammans med svenska företag för att göra det möjligt för människor att utbilda sig till bristyrken. Där har vi nu omkring 50 000 platser varje år, vilket är väldigt mycket. De närmaste åren kommer det att byggas ut. Vi kommer att ha 7 000 fler platser om några år, vilket är en ökning med närmare 15 procent. Det är en otroligt stor satsning vi gör på detta just nu. Samhället skriker nämligen efter kompetent arbetskraft.

Detta är en väldigt viktig satsning för att se till att fler människor kan utbilda sig, för att se till att fler människor kan få ett arbete och för att se till att kompetensgapet kan slutas – samhället skriker ju efter kompetens.

Prot. 2023/24:8
21 september

Frågestund

Näringslivet och forsknings- och innovationspropositionen

Anf. 106 JOHNNY SVEDIN (SD):

Fru talman! Min fråga går till utbildningsminister Mats Persson. Utbildningsdepartementet äger kommande proposition om forskning och innovation. Men innovationsfrågorna faller också under Klimat- och näringslivsdepartementet och näringsutskottet.

Hur säkerställer utbildningsministern att den kommande forsknings- och innovationspropositionen även främjar näringslivets förutsättningar?

Anf. 107 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Fru talman! Jag tackar frågeställaren för en utmärkt fråga. Jag skulle säga att det historiskt sett har funnits en konflikt eller i alla fall en påstådd uppdelning mellan å ena sidan företagens och näringslivets behov och å andra sidan hur akademien fungerar eller samhällets behov av grundforskning och inte för tillämpad forskning.

Den skillnaden har beskrivits, men så ser inte verkligheten ut. Man kan titta på de svenska storföretagen och på de svenska mindre företagen. De är alla besjälade av att Sverige ska ligga långt fram i den teknologiska fronten, för de vet i dag inte vad som är framtidens teknologi.

Vem hade för 20 år sedan kunnat gissa eller tro att det skulle vara elbilen som så att säga skulle vinna racet om teknologin? Det var många som trodde att det skulle vara andra lösningar. Det visar på vikten av att göra detta tillsammans och att göra det som Sverige är väldigt bra på, nämligen samarbeta mellan politik, akademi och samhälle.

Regeringens arbetsmarknadspolitik

Anf. 108 JONATHAN SVENSSON (S):

Fru talman! Jag skulle vilja rikta min fråga till arbetsmarknadsministern. Det har gått lite drygt ett år sedan valet. Statsrådet och den regering han sitter i menar att de då fick ett tydligt mandat från svenska folket. Man pratade om hur Sverige skulle få en ny inriktning. Fler skulle in i arbete. Färre skulle behöva gå på bidrag. Och fler utrikes födda skulle få en arbetsplats att gå till.

I förra veckan fick kammarens ledamöter ett litet häfte i sitt postfack. Häftet var från Statsrådsberedningen, och det beskrev de propositioner som regeringen avsåg att lämna till riksdagen under hösten. Flera ledamöter noterade att det kanske var lite tunt på flera områden. Ett väldigt tydligt exempel är statsrådets ansvarsområde: arbetsmarknaden.

Jag vill därför fråga statsrådet hur han och den regering han sitter i ska agera för att se till att få fler i arbete, få färre i bidragsberoende och få in fler utrikes födda på arbetsmarknaden trots att det i praktiken knappt läggs några förslag på riksdagens bord.

Anf. 109 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Ibland får man bilden av att templet högst upp på berget är Arbetsförmedlingen eller arbetsmarknadspolitiken. Vi – min regering – tror att arbetet börjar på ett annat håll. Det börjar i grundskolan. Det handlar om att se till att unga människor tar sig genom grundskolan och får en möjlighet att skaffa sig både sitt första jobb och sitt nästa jobb. Det handlar om att vi har ett svenskt näringsliv som växer och som, precis som nu, vill fortsätta investera i Sverige. Det är så man skapar förutsättningar.

Men det finns mycket vi gör. Vi får nu etableringsjobben på plats. Det står i budgetpropositionen. Det kallar jag en proposition, som jag delvis har varit med och skrivit själv. Vi meddelade också häromdagen att vi nu går vidare med en stor proposition om en modern stark svensk arbetslöshetsförsäkring som motverkar fusk och fel, som ser till att människor får rätt a-kassa, att det kommer i rätt tid och till rätt person.

Allt detta gör vi för att människor ska komma i arbete, bli självförsörjande och bidra som samhällsbyggare i det fantastiska landet Sverige.

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 8 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2022/23:131 Valfärdsteknik inom äldreomsorgen
2023/24:15 av Karin Rågsjö m.fl. (V)

2023/24:28 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S)

2023/24:36 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP)

§ 9 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 20 september

2023/24:14 Viltanpassning av kraftledningsgator

av Mikael Larsson (C)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:15 Översyn av regler för Natura 2000-områden

av Mikael Larsson (C)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:16 En ökad kapacitet i järnvägssystemet

av Gunilla Svantorp (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:17 Åtgärder mot höga halter av PFAS i svenska kräfter

av Jytte Guteland (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 20 september

2023/24:17 Stöd till den belarusiska oppositionen i enlighet med OSSE-PF:s resolution

av Björn Söder (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:18 Lagrådet och sänkt reduktionsplikt

av Rickard Nordin (C)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:19 Åtgärder för en mer robust infrastruktur i Jämtlands län

av Kalle Olsson (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:20 Samhällets ansvar för klimatanpassning

av Linnéa Wickman (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:21 Det digitala ställföreträdarregistret

av Martina Johansson (C)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:22 Sveriges självförsörjningsgrad när det gäller koppar och kobolt

av Eric Palmqvist (SD)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

§ 11 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 20 september

2022/23:973 Informationsplikt och trygg skola för alla barn

av Camilla Hansén (MP)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2022/23:971 Militärens roll vid korankravaller

av Tobias Andersson (SD)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2022/23:970 Avsaknaden av gripanden vid korankravaller

av Tobias Andersson (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:972 Situationen i Etiopien

av Petter Löberg (S)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:977 Stöd till översvämningsdrabbade kommuner

av Marcus Wennerström (S)

till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

2022/23:976 Skillnader i försörjningsstöd

av Martina Johansson (C)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2022/23:978 Utvecklingen för Jämtlands fjällturism

av *Josef Fransson* (SD)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2022/23:975 Stöd till byggandet av belarusiska oppositionens institutioner

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2022/23:974 Val i ockuperade ukrainska områden

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:979 Svartlistade företag på statsministerns sociala medier

av *Rasmus Ling* (MP)

till statsminister Ulf Kristersson (M)

2023/24:1 Konsekvens i kommunernas tolkning av nya byggregler

av *Denis Begic* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:2 Risk för ökat arbete för mark- och miljödomstolarna

av *Denis Begic* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:3 Upprätthållande av kvalitets- och hållbarhetsstandarder

av *Denis Begic* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:4 Fängslandet av Mostafa Geha

av *Lars Isacson* (S)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:5 Förtryck av kristna i Iran

av *Nima Gholam Ali Pour* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:6 Anslag i biståndsbudgeten till forskning om afrikansk svinpest

av *Anders Ådahl* (C)

till statsrådet Johan Forssell (M)

§ 12 Kammaren åtskildes kl. 15.19.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.36 och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövningar	1
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 5 Svar på interpellation 2022/23:391 om regeringens vision för personer med funktionsnedsättning	2
Anf. 1 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	2
Anf. 2 EVA LINDH (S)	3
Anf. 3 JIM SVENSK LARM (S).....	4
Anf. 4 JESSICA RODÉN (S)	5
Anf. 5 KARIN SUNDIN (S)	6
Anf. 6 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	7
Anf. 7 EVA LINDH (S)	8
Anf. 8 JIM SVENSK LARM (S).....	9
Anf. 9 JESSICA RODÉN (S)	10
Anf. 10 KARIN SUNDIN (S)	10
Anf. 11 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	11
Anf. 12 EVA LINDH (S)	12
Anf. 13 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	12
§ 6 Svar på interpellation 2023/24:2 om åtgärder mot arbetslivskriminalitet.....	13
Anf. 14 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	13
Anf. 15 JIM SVENSK LARM (S).....	13
Anf. 16 SERKAN KÖSE (S).....	14
Anf. 17 THOMAS MORELL (SD).....	15
Anf. 18 SOFIA AMLOH (S).....	16
Anf. 19 JOHANNA HARALDSSON (S)	17
Anf. 20 EVA LINDH (S)	18
Anf. 21 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	18
Anf. 22 JIM SVENSK LARM (S).....	19
Anf. 23 SERKAN KÖSE (S).....	20
Anf. 24 THOMAS MORELL (SD).....	21
Anf. 25 SOFIA AMLOH (S).....	21
Anf. 26 JOHANNA HARALDSSON (S)	22
Anf. 27 EVA LINDH (S)	22
Anf. 28 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	23
Anf. 29 JIM SVENSK LARM (S).....	24
Anf. 30 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	24
Ajournering.....	25
Återupptaget sammanträde.....	25
§ 7 Frågestund.....	25
Anf. 31 ANDRE VICE TALMANNEN.....	25
<i>Anslagen till det brottsförebyggande arbetet.....</i>	<i>25</i>

Anf. 32	ARDALAN SHEKARABI (S)	25
Anf. 33	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	26
Anf. 34	ARDALAN SHEKARABI (S)	26
Anf. 35	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	26
<i>Avstängning av studenter</i>		27
Anf. 36	ROBERT STENKVIST (SD)	27
Anf. 37	Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	27
Anf. 38	ROBERT STENKVIST (SD)	27
Anf. 39	Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	28
<i>De statliga anslagen till studieförbunden</i>		28
Anf. 40	VASILIKI TSOUPAKI (V)	28
Anf. 41	Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	28
Anf. 42	VASILIKI TSOUPAKI (V)	29
Anf. 43	Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	29
<i>Folkbildningen och det demokratiska samtalet</i>		29
Anf. 44	CATARINA DEREMAR (C)	29
Anf. 45	Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	29
Anf. 46	CATARINA DEREMAR (C)	30
Anf. 47	Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	30
<i>Budgetanslagen till folkbildningen</i>		30
Anf. 48	AMANDA LIND (MP)	30
Anf. 49	Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	31
Anf. 50	AMANDA LIND (MP)	31
Anf. 51	Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	31
<i>Mäns våld mot kvinnor</i>		31
Anf. 52	CAROLINE HÖGSTRÖM (M)	31
Anf. 53	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	32
Anf. 54	CAROLINE HÖGSTRÖM (M)	32
Anf. 55	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	32
<i>Lagen om tillträdesförbud</i>		33
Anf. 56	TORSTEN ELOFSSON (KD)	33
Anf. 57	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	33
Anf. 58	TORSTEN ELOFSSON (KD)	33
Anf. 59	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	33
<i>Beredskapspolis</i>		34
Anf. 60	MARTIN MELIN (L)	34
Anf. 61	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	34
Anf. 62	MARTIN MELIN (L)	34
Anf. 63	Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	35
<i>Introduktionsjobben och jämställdheten</i>		35
Anf. 64	SOFIA AMLOH (S)	35
Anf. 65	Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	35
<i>Soldaters personliga utrustning</i>		35
Anf. 66	LARS LARSSON (SD)	35
Anf. 67	Försvarsminister PÅL JONSON (M)	36
<i>Anslagen till universitet och högskolor</i>		36
Anf. 68	LORENA DELGADO VARAS (V)	36
Anf. 69	Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	36
<i>Budgetmedel till högre utbildning</i>		37

Anf. 70 ANDERS ÅDAHL (C).....	37
Anf. 71 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	37
<i>Anslagen till klimatanpassning</i>	37
Anf. 72 DANIEL HELLDÉN (MP)	37
Anf. 73 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	38
<i>Det svenska stödet till Ukraina</i>	38
Anf. 74 MAGNUS RESARE (M)	38
Anf. 75 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	38
<i>Sverige som forskningsnation</i>	39
Anf. 76 LILI ANDRÉ (KD)	39
Anf. 77 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	39
<i>Skåne och den gröna omställningen i Norrland</i>	39
Anf. 78 CAMILLA MÅRTENSEN (L)	39
Anf. 79 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	39
<i>Ukraina och ammunitionsindustrins ansvar</i>	40
Anf. 80 PETER HULTQVIST (S)	40
Anf. 81 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	40
<i>Kompetensbristen på arbetsmarknaden</i>	41
Anf. 82 ULF LINDHOLM (SD)	41
Anf. 83 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	41
<i>Återanpassning av unga gängkriminella</i>	41
Anf. 84 ULRIKA LILJEBERG (C).....	41
Anf. 85 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	42
<i>Sveriges säkerhet och Arktis</i>	42
Anf. 86 MARGARETA CEDERFELT (M)	42
Anf. 87 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	42
<i>Förbud mot kusinäktenskap</i>	43
Anf. 88 LARRY SÖDER (KD)	43
Anf. 89 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	43
<i>Folkbildningsutredningen</i>	43
Anf. 90 LAWEN REDAR (S)	43
Anf. 91 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	44
<i>Utredning om förbud mot kusinäktenskap</i>	44
Anf. 92 MARTIN WESTMONT (SD)	44
Anf. 93 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	44
<i>Barns rätt till ombud i frågor om vårdnad, boende och umgänge</i>	45
Anf. 94 MARTINA JOHANSSON (C)	45
Anf. 95 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	45
<i>Försvarsförmågan i Västsverige</i>	45
Anf. 96 GUSTAF GÖTHBERG (M)	45
Anf. 97 Försvarsminister PÅL JONSON (M)	46
<i>Anslagen till Arbetsförmedlingen</i>	46
Anf. 98 SERKAN KÖSE (S)	46
Anf. 99 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	46
<i>Studieförbunden och regeringens prioriteringar</i>	47
Anf. 100 JONAS ANDERSSON (SD)	47
Anf. 101 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	47

<i>Cybersäkerheten</i>	47
Anf. 102 IDA DROUGGE (M).....	47
Anf. 103 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	48
<i>Folkbildningen och regeringens budget</i>	48
Anf. 104 ÅSA WESTLUND (S).....	48
Anf. 105 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	48
<i>Näringslivet och forsknings- och innovationspropositionen</i>	49
Anf. 106 JOHNNY SVEDIN (SD)	49
Anf. 107 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	49
<i>Regeringens arbetsmarknadspolitik</i>	49
Anf. 108 JONATHAN SVENSSON (S).....	49
Anf. 109 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	50
§ 8 Bordläggning	50
§ 9 Anmälan om interpellationer	50
§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar	51
§ 11 Anmälan om skriftliga svar på frågor	51
§ 12 Kammaren åtskildes kl. 15.19.	52